

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasabos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási példát sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszani egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, március 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Védekezzünk a tuberkulozis ellen!
- Adócsata.
- Városi kedvezmények a textil-gyárnak.
- Bizonytalanság.
- A horvát felségárulási pör.
- Nagy Sándor dr. a kereskedelem és ipar védelméről.
- Látogatás Rákosi Viktornál.
- Aktuális kérdések.
- Nők Otthona Aradon.
- Képviselők csendőri felügyelet alatt.
- Béke vagy háború?
- In flagranti!

Tüzes nap.

Arad, március 3.

Kettős válságnak melege perzselte ma a magyar politikai világot. Mind a kettő olyan, hogy máskor külön-külön is a végsőkig feszítette volna az izgatottságot s ma, hogy a kettőnek bizonytalansága, fenyegető, sötét veszedelme és a perceről-percre változó eshetőségei egyszerre ostromolták az idegeket, szinte példátlan kritikusan nappá tették a márt.

Az egyik a háború krízise. Bizonyos, hogy akár kitör a háború, akár révbe jut a békének viharon táncoló hajója: ez ma dőlt el. A nagyhatalmak — közöttük elsőnek Oroszország, amelyet Szerbia hátvédének tekintettek — ma közölték Szerbiával azt az együttes felszólítást, hogy a területi kárptólásnak képtelen és indokolatlan követeléséről mondjon le. Ellentmondó hírek kergették egymást

arról, hogy a szerb minisztertanács mint foglalt állást a hatalmak üzenetével szemben. Bizonyosnak látszik az, hogy azt vissza nem utasította, de egyelőre alá sem vetette magát annak. Maga azonban az a tény, hogy ez a maroknyi erőtlenség és a háborúnak minden eszközét nélkülöző ország a diplomácia együttes fellépésével is dacolni akar, mutatja Szerbia teljes beszámíthatatlanságát és viszont e miatt kell a legvalószínűbbnek tartani, hogy ha a háború kitör, Szerbia a kellő leckét megkapja, de a lekepezést vérben és milliárdokban mi fizetjük meg.

Mialatt pedig Belgrádban a fegyvereket csörgetik, Budapesten a bankkérdés válsága állott az előtérben, amely már a kormánynak sőt a koalíciónak válságává fajult. A bankbizottság tegnapi ülése után az optimisták se tudtak elképzelni olyan módot, amely a válságból való visszatérést lehetővé tenné. Hatalmas szakadék képében mutatkozott az ellentét, amely a kormányt a függetlenségi többségtől a bankkérdésben elválasztja. De a bankbizottság ülésén történtek után nem látszott már egységesnek a kormány sem a bankkérdésben, így Kossuth Ferenc és Andrássy Gyula között áthidalhatatlannak látták az egymással ellenkező álláspontokat. A mai nap a kedélyek forrongásáé volt, amely alig vitte előbbre az eseményeket. A képviselőház ülése alatt Jusch Gyula vidéki küldöttséget fo-

gadott, amely előtt fenntartotta az önálló bank dolgában elfoglalt szélső álláspontját. Megfigyelő politikusok megjegyezték, hogy ez az epizód erősen emlékeztet a katonai kérdések ismert jelenségére, amikor Apponyi Albert, mint Házelnök fogadta a küldöttségeket és nyilatkozott előttük az akkori kormány álláspontjával szemben.

Nem maradt figyelmen kívül a bécsi lapoknak megnyilatkozása, mely a bankbizottság állásfoglalására vonatkozólag az önálló bankot a lehetlenségek közé sorozta. A lehetlenséget pedig — jegyezte meg az egyik lap — a többség sem teheti lehetővé. Minden jel arra mutat tehát, hogy a kormányválság talán csak napok kérdése s a kilátásokat borúsabbá teszi az, hogy a jelek szerint az önálló bank alapján álló többség alig kaphat a kormányalakításra megbízást.

Kossuth Ferenc ma megjelent a függetlenségi pártkörben. Az itt történtek jellemzőek voltak a hangulatra, de fordulót nem adtak a válság ügyében.

Háború és kormányválság: ez a két, villámokkal terhes felhő fenyegeti viharával a magyar égboltot. A bekövetkezendő napok — úgy lehet — a történelmi nevezetességű események idejét fogják jelenteni.

Házassági tragédia.

— A gráci Messalina. —

Szenzációs hitvesgyilkossági ügyben ítékezett minap a gráci esküdtszék. Egy Göller János nevű módos gráci háztulajdonos állott az esküdtek előtt hitvesgyilkosság büntetével vádolva s az esküdtszék rokonszenve első pillanattól szemmel láthatóan a vádlott részén volt. Jóravaló, egyenes embernek látszott, aki töredelmesen beismerte gyilkos tetteinek minden részletét s egyetlen mentése volt az elnök és ügyész faggatásainak keresztüzében, hogy szerette, halálosan szerette az asszonyt, akinek életét előre megfontolt szándékkal kioltotta.

Szép asszony, — rossz asszony volt a felesége. Szerelemből ment férjhez s mégis uton-utófélen csalta az urát. Nem hűlt meg benne egyetlen pillanatra sem férje iránt érzett vonzalmá és mégis megcsalta egyszer, százszor, még a sógorával is, mindenkivel, akit eléje sodort a végzet, a bűnös alkalom. Nem bírt a nagy vérevel, kielégíthetetlen, folyton friss és más szerelmet éhező érzékiségével. Mindegy volt neki, akárcsak hozza eléje: csak férfi legyen, erős, életre s parancsolásra termett férfi s hogy ne kívánjon tőle többet, mint amit a rövid percek élvezete nyújthat. Holnap, másnap újra az övé a megszabott pásztor-pillana-

tokra, de közben más férfiakat kívánt, ölelt és csókolt uj szenvedélyiél, éledő, új, nagy szerelemmel.

A nászéjszakáján el akarta csábítani a legkisebbik sógorát — rövid félóra alatt, amíg férjét elszólitotta mellőle az üzleti kötelesség. S az a pár esztendő, amit férjével töltött, mindmind az önfeláldozó, szerető hitves és az ölből-ölbé csuszó hetaéra változatos, színes kaleidoszkópját tárja elének.

Messalina volt modern kiadásban és egészen eredeti, érdekes új vonásokat hozott az érzéki vágyaival gondolkozó asszony jellemrajzába. Szóval érdekes asszony volt, akit rossznak tartottak az emberek, pedig csak beteg volt s nem asszonynak termett, hanem az utca leányának.

Aki az utjába került, el volt veszve. Az asszony féktelen, nagy szerelme megperzselte, kiégette, tönkretette a szeretőit. Kiszióta ereikből a vért, izmaikból az erőt, agysejtjeikből az energiát. Magához szorította őket, aztán eldobta messzire s rohant szorongó aggóskodással szíve tulajdonképeni bálványához: a hitess urához.

S az ura ölelte, becézte rajongó szent imáddal. Legboldogabbnak tudta magát a boldogok között, hogy a legszebb, a legjobb, a leg-hűségesebb nőt juttatta sorsul a végzet, akihez nem érnek fel az érzéki szenvedélyek piszkos

hullámai. Az ő szemében illetlen, szűzi lelkű, valóságos szent volt ez asszony, akinek tisztasága lefegyverezné a legbűnösebb, legszilajabb érzéki gondolatot is.

Évekig csalta így az asszony, mire megtudta a csunya, szennyes valóságát. Egy egész világ omlott össze a szegény ember lelkében, amit éveken keresztül építget boldogsága színes cserepeiből. Azt hitte, össze kell roskadnia a rettenetes csapás alatt. Pedig akkor még — úgy tudta, hogy csak egyetlen pillanatra, egyszer tántorodott meg, midőn a sógora karjaiba borult.

Eszeveszetten rohant az asszonynak, hogy letísse, összezuzza, megsemmisítse. Nem azért, mert megcsalta, hanem amiért minden ábrándját foszlányokba tépte. Rávetette magát, harapta-marta, csókjaival fojtogatta, könnyei árjába majdhogy belefullasztotta. Az asszony vele sirt: a megbánás könnyeit, hogy ekkora fájdalomnak volt okozója s a boldogságait, a mint a szeretett férfi fogai az eleven husát harpták.

Aztán bevallott mindent az urának. A többi is, mind-mind. Hadd tudja meg, milyen az Istene, aki előtt évek során térdelt rajongó imáddal: hadd sujtson le reá még nagyobb, pokoli elkeseredéssel, hadd csiklandozza agyon gyilkos csókjaival.

Eltompulva hallgatta végig a férfit. Aztán — eleresztette. Napokig őrált módjára járt-

Védekezzünk a tuberkulózis ellen!

Hat-hét évvel ezelőtt több ízben felhívtam városunk figyelmét a tüdővész elleni küzdelemre, amelyben a világ művelt népei vállvetve résztvesznek. Sajnálva tapasztaltam azonban, hogy az akkori idők nem voltak alkalmasak nálunk ezen mozgalom nagyobbarányu kifejlődésére, pedig ha akkor csak egy kissé hozzáláttunk volna, ma ezen küzdelemben csaknem az első volnánk hazánk vidéki városai között. Azóta csaknem az összes városok felvették a harcot, megkezdték a védekezést a gümőkór ellen. Gyula, Nagyvárad, Szeged az első sorban küzdenek s már szép intézményekkel és sikerrel dicsekednek.

A tüdővész kegyetlen pusztítása hazánkban még most sem engedett szigorúságából. A hivatalos statisztika adatai szerint még most is csaknem félmillió ember sanyalódik tüdővészben, s évenként több mint 70000 ember hal meg ezen szomorú betegségben.

Oriási számok ezek! Az összes többi fertőző betegségek, a typhus, a vörheny, a diphteria, a kolera stb. együttesen nem döntenek annyi embert sirba és pedig korai sirba, mint a tuberkulózis! Miért van ez így? Elháríthatlan veszedelem-e a tuberkulózis? Ma már biztossággal mondhatjuk, hogy a tuberkulózis ellen a legerélyesebben és eredményesen védekezhetünk. Ösmerjük az okot, ami előidézi, ösmerjük a terjedés, a fertőzés útjait, tudjuk, hogy melyek azok a tényezők, amelyek az emberi szervezetet ezen vészes betegség iránt fogékonyvá teszik. A betegség maga gyógyítható, s így semmi akadályja annak, hogy az emberiség ezen veszedelmes ellenségén diadalmaskodhassunk.

Hazánkban a tüdővész elleni védekezés — bár újabbban számos, hathatós intézkedés történt — még mindig nem érte el azt a fokot, amelyet okvetlen el kell érnie, ha azt akarjuk, hogy a temérdek áldozat, fáradtság haszonnal járjon. Az eddigi védekezésünk még nem mutathat föl, számokban kifejezhető eredményt s még messze vagyunk attól, hogy oly sikerrel dicsekedhessünk, mint pl. Poroszország, ahol a tuberkulózis halandósága évente 25,000-rel szállott alá! Olyan példa ez, amely mutatja, hogy érdemes ezzel az ügygyel foglalkozni. Különösen pedig nekünk magyaroknak, akiknek hazája a tuberkulózis térképén Oroszország után a legsötétebb folt! A nagy magyar Alföld — a színmagyarság szülőföldje igazi fészke a tuberkulózisnak s ezért volt indokolt a Gyulán épített nagy szanatórium. A tuberkulózis elleni intézményeink azonban még

kelet, tette-vette a dolgát, utoljára is — mit tehetett volna? — megbocsátott neki mindent. Még azt is, hogy volt lelke mindent elmondani.

S az asszony tovább esalta. Most már nem titkolódzott. Nyíltan, szinte szemtől-szembe esalta. Kérlete, esdekelt, könyörgött neki az ura. Nem használt semmit. A vére hajtotta új szerelemről tovább új pásztorórára.

A férj végre is nem bírta a keresztjét. Revolvért vásárolt s kéjszaka, kilesve az asszony boldog, kéjes álmát, elesattantotta a ravaszt. Egyszer, kétszer, négyszer. Mindegyik lövése talált. Az asszony úgy maradt mozdatlanul, mintha álmódna. Pedig meghalt, örökre, igazán. Aztán újra megtöltötte a fegyvert s kétszer magára lött. A fejébe s a szívébe. Hogy ne érezzen s ne tudjon gondolkozni többé.

Az asszonyt kivitték az örök álmok honába, hogy ott álmódja tovább a szerelemmel betelni nem tudó boldogságát. A férjét visszahozta az orvosi tudomány, hogy feleljen tetéért a földi ágazságosztásnak.

S a gráci esküdtek minap egyhanguan felmentették Göller Jánost. Bizonyára azért, mert úgy is megszenvedett már e földön az ő égiekhez méltó, tiszta, rajongó, szent szerelmeért.

Göller János pedig most szabadon, emelt homlókkal viszi tovább az élet keresztjét...

K. V.

igen csekély számuak, azokat szaporítani elmulaszthatlan kötelességünk. Saját egészségünk, gyermekeink élete, nemzetünk léte megkövetelik, hogy ettől a mozgalomtól senki se vonja meg hathatós támogatását.

Alakítsuk meg a tüdővész ellen védekező egyesületet! Ez a küzdelem oly sokoldalú teendővel jár, hogy egy egyesület egész életét, működési körét betölti.

A városunk közegészségügyét vezető férfiak feladata, hogy ezen mozgalom kellő arányokat öltönn. A vörös kereszt egyesület részéről tapasztalt érdeklődés mutatja, hogy városunk közönsége is fogékony ezen mozgalom iránt s meg kell ragadnunk az alkalmat, hogy végre a mi városunk is beálljon a küzdők sorába.

Posgay István dr.
kórházi főorvos.

Adócsata.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 3.

A politikai élet a folyosóra huzódott ki, a Házban az adóügyek tehát mérsékelt érdeklődésre számíthatnak. Pedig a Ház ma kezdte meg az egész ország által figyelemmel kísért kereseti-adónak a tárgyalását, melyhez Nagy Sándor szólalt fel elsőnek.

Az ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

Justh Gyula elnök egynegyed 11 órakor nyitotta meg az ülést.

Jegyzőkönyvhitelesítés után felolvassák az interpellációs könyvet.

Három újabb bejegyzés történt.

Nagy György, március 15-ikének törvényes nemzeti ünneppé való deklarálása ügyében.

Kmety Károly, Arcubasev „Szanin” című regényének elkobzása tárgyában, melyet azonban visszavett.

Szabó István pedig a regále bérlők visszaéléseinek meggátlása érdekében.

Ezeken kívül még a múlt ülések egyikéről maradt vissza két interpelláció.

A Ház fél 2 órakor tér rá az interpellációkra.

Ezután

a tőkekamatadó

részletes tárgyalását folytatják.

Elnök elrendeli a szavazást Eber Antal és Kuszka Istvánnak a 12-ik szakaszhoz, még a tegnapi ülés végén benyújtott módosítására. Jelenti azonban, hogy husznál többen névszerinti szavazást kérnek.

Elnök konstatálja, hogy a névszerinti szavazást kérők mindannyian jelen vannak, s így elrendeli a névszerinti szavazást. Szavazás előtt elnök öt perc szönetet ad.

Szünet után

az R betűnél kezdik a szavazást, amely eltart körülbelül háromnegyed óráig.

A szavazás eredménye az, hogy Eber Antal módosítását, amely a tőkekamatadó kulcsát 10 százalékról 5 százalékra szállítja le, a Ház 96 szóval, 51 ellenében elfogadta.

A 12-ik szakasztól a 19-ik szakaszig vita nélkül fogadják el a javaslat részleteit.

A 19-ik szakasznál

Wekerle Sándor miniszterelnök módosítást ajánl, amely szerint az adóbevallás elmulasztóit elsőízben egy százalék büntetéssel sújtják, további mulasztások esetén pedig 4 százalékig menő büntetéssel.

A Ház a miniszterelnök módosítását vita nélkül elfogadja.

A 20-tól 35-ig menő szakaszok vita nélkül való elfogadása után elnök jelenti, hogy a tőkekamatadóról szóló javaslatot részleteiben is elfogadták.

Következik

a kereseti adóról

szóló javaslat általános tárgyalása.

Nagy Sándor szól elsőnek a javaslatához, akinek beszédét lapunk más helyén közöljük.

Polónyi Géza beszéde végén kijelenti, hogy elfogadja a javaslatot, csak azt szeretné volna, ha az egyenes adó reformja mellett a községi adók és községi háztartások alapjain segítettek volna.

Vázsonyi Vilmos a progresszivitást szeretné behozni, bár elismeri, hogy a progresszív adó behozatala a kereseti adó eltörlését eredményezheti.

Wekerle Sándor miniszterelnök röviden reflektált a felhozott észrevételekre, ezután a Ház általánosságban elfogadta a javaslatot és áttért az interpellációkra.

(Az interpellációk.)

Bozoky Arpád a Szerbiával kötött vám és kereskedelmi szerződés tárgyában, Nagy György a március 15-ének nemzeti ünneppé való beiktatása tárgyában terjesztett elő interpellációt.

Az ülés két óra után ért véget.

Városi kedvezmények a textil-gyárnak.

Beadvány a tanácshoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 3.

Az Aradon létesítendő teksztilyár alapításának szükséges előmunkálatai be vannak fejezve. Ma délután adta át Haefele Jean elzászi gyáros megbízottja Varjassy Lajos polgármesternek azt a kérvényt, amelyben Haefele felsorolja azokat a speciális kedvezményeket, melyeket alapítandó gyára részére a városiól kér. Holnap délután öt órára hívta össze a polgármester a gyáralapítási bizottságot, hogy a kérvénnyel foglalkozva, a márciusi közgyűlésnek javaslatot tehessen.

Haefele kérelme a következő:

Hivatkozással polgármester uruknál tett személyes tisztelgéseimre, van szerencsém bejelenteni, hogy a magas kormánytól nyert állami kedvezmények alapján Aradon huszezer orsóra és háromszáz szövöszékre berendezendő pamutfonó és szövőgyárat szándékozom létesíteni az esetben, ha a város közönsége bizonyos speciális kedvezmények engedélyezésére hajlandó.

A létesítendő ipartelep csupán alapját képezi egy hatvanezer orsó és hétszáz szövöszék kifejlesztésére tervezett üzemnek, melyben fokozatosan több mint kétezer munkás nyerne foglalkozást.

Tekintettel azon körülményre, hogy ezen iparág szakbeli munkások kiképzését igényli, ami jelentékeny anyagi áldozatokkal jár, a vállalat sikere érdekében különös kedvezmények engedélyezését kell kérnem, miután a szakmunkások kiképzése hosszabb időt vesz igénybe.

Magyarország számtalan városában fordultam meg, ahol az ipari letelepedés előfeltételei kedvezőbbeknek mutatkoztak, mint Aradon és mindenütt messzemenő támogatásra nézve nyertem ajánlatot. Aradi üzletbarátaim kérelmére azonban Aradon állítanám föl a gyárat, ha az alábbi méltányos és minimális kedvezményben részesülne a gyár:

Kérelmem úgy az első, mint a tervezett nagyobbítás tárgyában a következő:

15 évi, a vállalati föld és házadó után járó községi pótdadó, városi átruházási illeték és közeleti vámmentesség;

20 kat. hold városi területnek ingyenes átengedése, választásom szerint;

az építkezéshez szükséges egy és fél millió agyagtéglának ingyenes szolgáltatása, vagy megfelelő ellenértéknek készpénzben való megtérítése a szándékolt részvénytársaság megalakulása napján;

homokkő és kavics ingyenes kifejtésének joga;

a gyárhoz oda és levezető vízcsatornák megépítése, vagy megfelelő ellenértéknek készpénzben való megtérítése a társaság megalakulása napján;

a város határozatát, hogy a nekem enge-

délyezett kedvezményeket egy részvénytársaságra teljesen átruházni jogosítva vagyok.

Csupán fenti kedvezmények engedélyezése esetén vállalhatok kötelezettséget arra nézve, hogy a tervezett ipartelep Aradon fogom létesíteni.

Kedvező elintézés reményében maradtam a tekintetes Tanács iránti nagyrabecsülésem nyilvánítása mellett

teljes tisztelettel
Jean Haefele.

Két helyen szemelt ki a gyáros alkalmas területet. Egyik a *Libasdülőben* fekszik. Ennek víztelenítési költsége, minthogy csak a száraz-érig kell egy vízlevezető árkot készíteni, 2700 koronába kerül. A másik telek az ugynevezett Versenyteri földetől kihasított 20 katasztrális holdnyi tömb. Ennek esaternázása, a mérnöki hivatal számításai szerint tizennégyezer koronára rug.

BIZONYTALANSÁG.

Válsághírek. — Miniszterek lemondása? — Bécs nem enged. — Vacsora vidám hangulatban.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 3.

A politikai válság a legkomolyabb alakot öltötte a függetlenségi párthoz tartozó bankbizottsági tagok tegnapi eljárása következtében. Nemcsak Budapesten tudják ezt, hanem Bécsben is ilyenek ítélik a helyzetet. Komoly politikai körök, mint Bécsből jelentik, tarthatatlannak mondják a mai helyzetet és a függetlenségi párt magatartását elítélik. A bankkérdésben, jelenti tudósítónk, a bécsi körök álláspontja intranszigen s már befolyásos politikusok ki is jelentették, hogy a bankbizottság prejudikálása után nincs értelme annak, hogy a bankreferensek tovább tárgyaljanak. A pártok maguk is sürgetik a megoldást. A néppárt legjobban szeretné, — legalább azt híresztelik — ha *Zichy Aladár* gróf beadná lemondását. Ugyanilyen a hangulat az alkotmánypártban is.

Bécsi forrás szerint hétfőn lesz a döntés. *Andrássy* és *Zichy* ekkor jelennek meg a király előtt és hír szerint beadják lemondásukat.

A függetlenségi párt ma Kossuth Ferentől várta a helyzetre vonatkozó híreket, de a párt vezére nem nyilatkozott.

Ma érkezett híreink ezek:

(A pártok hangulata.)

A parlament ma egészen a bizottság tegnapi határozatának hatása alatt állott.

— Nincs mentés! Napok kérdése a kormány bukása!

Ezt mondta ma reggel *Ugron Gábor*. Az emberek tárgyalják a jövő eshetőségeit. S abban egyeznek meg a hatvanhetesek is, a negyvennyolcasok is, hogy egyikük sem néz valami rózsás bizalommal a történendők elé. Legkevésbé az alkotmánypártiak. Ezek módfelett elvannak keseredve s azt a magatartást, melyet a bankbizottságban tegnap *Széll Kálmán*nal szemben tanúsítottak a függetlenségi képviselők, a párt ellen való inzultusnak nézik.

— A helyzetnek három-négy nap alatt — mondta a párt egyik vezető tagja — fel kell borulnia. Nem szabad bevárni, míg a bankbizottság függetlenségi tagjai olyan határozatot hoznak, amelylyel megkötik a jövő kormány kezét s Béccsel szemben is megnehezítik a helyzetet. A bankbizottság határozata előtt le-

kell mondania a kormánynak. *Andrássy* el is van erre határozva s ha a kabinet nem hajlandó erre, egymaga is lemond. Hogy mi lesz a jövőben? Minden lehetséges!

A függetlenségi párt egyik része tagadja, hogy a bankbizottságban tegnap bármilyen dezavué is érte a kormányt.

— A határozatnak tartalmi, formai része is fedi Kossuth álláspontját! — mondják.

Batthyány Tivadar gróf odanyilatkozott, hogy legkésőbb négy-öt nap alatt összehívja a bankbizottságot ülésre s az érdemleges határozathozatal esetleg már az első ülésen bekövetkezhetik.

(Válsághírek.)

Kaas Ivor báró a folyosón így szólt *Polónyi Gézához*:

— Biztos tudomásom van arról, hogy délután minisztertanács lesz, melyen a kormány elhatározza lemondását.

Polónyi Géza: Ugyan, ugyan!

Kaas Ivor báró (fölnyes hangon): Ne is kételkedjél! Biztos helyről szereztem róla tudomást! Ma délelőtt közel másfél óráig tanácskozott egymással *Andrássy Gyula* gróf és *Apponyi Albert* gróf.

A folyosón az a hír terjedt el, hogy a belügyminiszter még a mai nap folyamán le akar mondani.

(*Justh* és *Batthyány*.)

A folyosón a néppárt több tagja beszélgetett *Rakovszky Istvánnal*. A néppártiak közül többen erősen hangoztatták, hogy a kormánynak rövid időn belül feltétlenül be kell adni a lemondását. Sürgetik *Zichy Aladár* gróf lemondását is és azt mondják, hogy ez inkább ma következzen be, mint holnap. *Gunyos* megjegyzéseket tettek, hogy a kormány félhivatalosan megcáfolja a válságot. Ezt nem hiszi senki. Valószínűnek tartják, hogy a lemondásnak 8—10 nap múlva be kell következni, ha csak a külpolitikai helyzet és a szerb háborús események le nem csendesítik a válságot.

Justh Gyula képviselőházi elnök ma is nagy kedvvel hangoztatta a bankkövetelést. Ezeket mondotta:

— Most már Bécsben is láthatják, hogy komolyan küzdünk a bankkérdésben. Az én meggyőződésem, hogy a küzdelem sikerre is fog vezetni.

A néppártiak közül többen helyeselték és mondották, hogy *Justh*nak kell átvenni a kormányzást.

Justh Gyula képviselőházi elnök intézkedett, hogy mihelyt *Holló Lajos*, a bankbizottság előadója jelentésének kikorrigálásával elkészül, azt nyomban kinyomassák és a tagok között szétosszák.

Mikor a folyosón *Batthyány Tivadar* gróf megjelent, a képviselők felé siettek és így kiáltottak:

— Éljen az önálló magyar bank, éljen *Batthyány* gróf! — Percekig tartott a folyosón ez a szokatlan demonstráció.

Batthyány gróf megköszönte az üdvözlést, majd így szólt:

— A mai lapok egy része nem helyesen közölte a tegnapi ülésen történeteket. A szavazásról nem írták meg, hogy nemcsak 11 szavazat volt az indítvány mellett. Tényleg 11 szavazó állott fel mellette, de *Széll Kálmán* kijelentette, hogy ő is velünk szavaz. A *Holló Lajos* szavazatát se számították, szavazat egyenlőség esetén pedig ott lett volna az én elnöki szavazatom is. Csak a néppárt és alkotmánypárt 2—2 tagja szavazott a javaslat ellen.

(*Kossuth* nyilatkozik.)

Kossuth Ferenc ma a Házba küldötte titkárát, *Pallay Sándort*, hogy értesítse a függet-

lenségi párt tagjait, hogy részt vesz a ma esti pártvacsorán és nyilatkozni fog a politikai helyzetről. A miniszter egynegyed nyolc órakor fog a pártkörben megjelenni.

(Mi a néppárt álláspontja?)

Bozóky Árpád balpárti képviselő évődött *Buzáth Ferenc* néppártival:

— Mond már meg, mi a néppárt álláspontja a bankügyben?

— Mondd meg te! — nevetett *Buzáth*.

— Én megmondom, de ha eltalálok, mond meg te is, hogy igaz-e? A néppárt ha meg lesz az önálló bank akarja, ha nem lesz meg nem akarja.

— Tökéletesen igazad van — válaszolt mosolyogva *Buzáth*.

(Egy kellemetlen találkozás.)

Érdekes epizódról beszélnek a folyosón. *Justh Gyula* tegnap délután a bankbizottság ülése előtt beszélni akart *Kossuth* Ferenccel. Előbb telefonon szólt át. A telefonnál *Kossuth* inasa volt.

— Otthon van a kegyelmes ur? — kérdezte *Justh*.

— Igen, de alszik — volt a válasz.

Justh kocsiára ült és elhajtattott a *Gresham* palota elé és felment *Kossuth* lakásába. A váróteremben *Wekerle*t és *Andrássy*t találta, akik éppen távozóban voltak. *Justh* nyomban bement *Kossuth*hoz. A találkozás mindkét részről kellemetlen volt.

(Küldöttség *Justh*nál.)

A mai ülés kezdete előtt a tiszaháti kerület népes küldöttsége jelent meg *Justh Gyula* képviselőházi elnök előtt. A küldöttség vezetője, *Máthé László* képviselő rövid beszédében azt hangsúlyozta, hogy kerületének polgársága nem mulaszthatja el az alkalmat, hogy a mostani súlyos politikai helyzetben *Justh Gyula* személye és politikája iránt érzett odaadó bizalmuknak kifejezést ne adjanak.

Justh Gyula válaszában elsősorban is meleg szavakban köszönte meg az üdvözlést, azután így folytatta:

— Biztosítom önöket t. barátaim, hogy belém helyezett bizalmukban csalódnai nem fognak. Multamat ösmerik. És én az leszek a jövőben is, aki a multban voltam. Arra kérem önöket, hogy tartsanak ki azon országszerte megindult élénk mozgalom mellett, mely a függetlenségi párt programja egy integráns részének megvalósítására megindult. Küzdjenek kitartással és akkor az ország közgazdasági, függetlenségi érdekében való küzdelemünk sikerrel jár. Ismételten köszönöm, hogy előttem megjelenni szivesek voltak és kérem, hogy tartsanak meg továbbra is szives jóindulatukban és barátságukban.

Ezután a képviselőház elnöke még hosszasan elbeszélgetett a küldöttség tagjaival.

(*Kossuth* a pártkörben.)

A függetlenségi körben arra a hirre, hogy *Kossuth Ferenc* is el fog jönni, sokan megjelentek. Mikor *Justh Gyula* megérkezett, a képviselők a szokásos meleghangon üdvözölték. Az elnök kitarásra buzdította hivat és újból hangoztatta, hogy nem lehet engedni. A győzelem — mondotta — bizonyos. Fél nyolc óra felé megjelent *Kossuth*, akit nyomban körülvettek:

— Barátaim, — mondotta — ti politikai beszédet vártok tőlem. Csalódnai fogtok. Semmiféle politikai nyilatkozatot nem teszek. A lapok minden szót megírják és nagyrészt elferdítik a valóságot.

Később *Wekerle* is megjelent és részt vett a szokásos pártvacsorán, amelyen a legkedélyesebb volt a hangulat.

Nők Otthona Aradon.

Az aradi jótékony nőegylet akciója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 3.

Az aradi jótékony nőegylet ma délelőtt tartott választmányi ülésén Purgly Lajosné fővédnökasszony indítványára, az egylet eddigi áldásos életét és működését, az emberszeretet szolgálatában kifejtett munkáját még határozottabban és intenzívebbé tévő elvi határozatot hozott. Kimondotta, hogy Aradon megalapítja a *Nők Otthonát*, melyben ugy ekekély fizetés mellett, mint teljes ingyenes helyeken, magánosan álló, ekekély jövedelemmel bíró vagy teljesen kereset nélküli szűkölködő és segélyre szoruló nőket helyez el.

Erre a nagyjelentőségű lépésre az indította az egylet felvirágoztatása körül hervadhatlan érdemeket szerzett fővédnökasszonyt és nemes táborukat, a védnökönket, hogy az eddigi segélyezési rendszernek nem tapasztalták azt a mély hatását, melyet el akarnak érni. Hat-hétszáz korona kerül kiosztásra havonta. De a válogatás nélküli segélyben részesítés folytán oly nagy tömege jelentkezik a kérelmezőknek, hogy ez az összeg elaprózódik s egy-egy személyre alig jut néhány korona. Viszont azt is észrevették a fáradságot nem kimélő és a nyomort a maga fészkeben felkereső védnökönk, hogy igen sok esetben jut el oda a segély, ahol arra szükség nincs, míg másutt, ahol gyógyítana és istápolna, a szemérem által diktált kényszerből, hátrahúzódik a szenvedő és segítség nélkül marad.

Ezért a választmány elhatározta, hogy a nőegylet céljait és működési körét meg fogja változtatni. A segélyezés mai rendszerével szakít és intézményesen biztosítja azt, hogy a támogatására rászoruló és hozzá forduló szegény nőket *állandó jellegű* és egész életükre kiható támogatással láthassa el. Nem rideg menhelyet akar létesíteni az egyesület, hanem egy kedélyes és barátságos hajlékot, családi otthonot teremt, ahol például a ekekély nyugdíjat élvező özvegy is jólérezze magát és a kevés pénzéért is teljes ellátást nyerjen.

A választmány Lócs Rezsőt, az egyesület titkárát bízta meg a szükséges előmunkálatok megtételével, az alapszabályok megfelelő tervezetnek elkészítésével.

A jóékonyság gyakorlásának ez a praktikus módja még a városi segélyezés ügyére is befolyással lesz. Tekintélyes tehertől szabadul meg így módon a törvényhatóság, melyet ingyen telek átengedése céljából fog megkeresni az egyesület s ahol bizonyára a legmesszebb terjedő támogatásban fog részesülni. Az Otthont a saját tőkéinek felhasználásával fogja építeni, melynek célszerű berendezése és kezelési módját azon a tanulmányuton akarja elsajátítani a vezetőség, melyet a közeli hetekben Nagyváradon fog végezni, ahol már létesült egy ilyen, az egész társadalom halájjára és támogatására méltó intézmény.

Wekerle, Andrassy, Justh. Lapunk mai számában irtunk a bankbizottság tárgyalásáról. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, az ülés egy érdekes epizódja csak ma tudódott ki. Erről ezt jelentik: *Justh Gyula* végig ott volt az ülés alatt s erősen szitotta a függetlenségi képviselők harci hangulatát. Egyszerre észrevette, hogy *Andrassy Gyula* gunyos tekintettel fixirozza. Odament hozzá:

— Te mindig úgy nyilatkoztál, hogy meguntad a miniszterséget — mondta neki. — Amint láthatod, teljesen *intenciód szerint cselekszem.*

A belügyminiszter hidegen mosolygott:

— Igen köszönöm jóindulatodat: *egészen azok szerint viselkedel...*

*Wekerle*nek is volt szóváltása *Justh*tal: — *Ugy látszik* — mondta neki — *sikerült megbuktatni a kormányt.*

— *Ugy látszik!* — felelte nevetve *Justh.* *Wekerle* az ülés után ezt mondta nagyobb esportban:

— Azt hiszem, a következő ülés sokkal nyugodtabban fog lefolyni!

A beavatottak azt hiszik, hogy a válságot *Andrassy Gyula* még hamarabb földézi, mint ezt a bankbizottság határozata szükségessé tenné. A belügyminiszter ma az ülésen kerekén kijelentette, hogy köszöni szépen, de nem kér az olyan koalícióból, melyben az egyik párt egyenesen lehurrogja a másik párt véleményét, mint ez *Szell Kálmán* beszéde alatt történt.

Nagy Sándor dr. a kereskedelem és ipar védelméről.

A kereseti adó reformja.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 3.

Az adóreform munkálatnak a földadó mellett legfontosabb részét, a kereseti adóról alkotott törvényjavaslatot kezdte ma tárgyalni a képviselőház. Elsőnek *Nagy Sándor dr.*, a nagylaki kerület képviselője szólalt fel. Már az általános vita alkalmával nagy tetszéssel fogadott és általános figyelem közt meghallgatott beszédben kelt a javaslat védelmére és ma az azóta a javaslat ellen elhangzott kifogásokat, érveket igyekezett megdönteni, kimutatva, hogy a törvényjavaslat az eddiginél jobb helyzetet teremt a kereskedelem és ipar számára. Különösen nagy tetszéssel találkozott beszédének az a része, melyben arra világított rá, hogy a magyar kereskedelem nem lesz hátrányosabb helyzetben az osztrákkal szemben. A hosszantartó tapssal és zúgó éljenzéssel fogadott beszédből a következőket közöljük:

(Az adókontingens.)

Nagy Sándor: T. Ház! Az általános kereseti adóról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál a házszabályok szerint a pénzügyi bizottságnak szövegezését tartjuk ugyan szem előtt és az képezi a tárgyalások alapját. azonban kétségtelen, hogy midőn ezt bíráló alá vesszük, akkor lehetetlen bírálóunknál figyelembe nem vennünk a pénzügyminiszter urnak a klubokban, a függetlenségi pártban és itt a Házban is a kontingentálásról tett nyilatkozatát. Mert hiszen kétségtelen, hogy a kereseti adónak kontingentálása egy olyan lényeges momentum, ezen adónem elbírálásánál, amit figyelmen kívül hagyni nem lehet.

Ezeknek az aggodalmaknak egyik lényeges és főoka az, hogy az általános kereseti adó alá nem egy társadalmi osztály, nem egy foglalkozási ág tartozik, hanem — mint az egyenes adó statisztika VIII. kötetéből kiviláglik — 334 adóköteles foglalkozási ág és adóköteles foglalkozás tartozik. Azonban éppen ezért, mert ennyi foglalkozási ággal állunk szemben, nézetem szerint fő fontosságú dolog, hogy az összes adónemek között elsőrendű helyet és pozíciót biztosítsunk a mérlegelésnél és bírálóknál az általános kereseti adóról szóló törvényjavaslatnak.

(Átlag a meséb n.)

Mindenekelőtt t. Ház rámutatok arra, hogy nézetem szerint egy nagyon helytelen felfogás az, mintha Magyarországon a kereskedelmi, ipari, a művészeti és értelmi foglalkozások *nem volnaik kellően megadóztatva. Azok a 360 koronás átlagok*, amelyeket a pénzügyi bizottság a maga indokolásában felhoz, azok az átlagok, amelyekről azt állítják, hogy Magyarországon a kereskedők, ügyvédek, sőt azok a sokat emlegetett kőművesek is 360 koronát fizetnének átlagban, az *csak a mesében van meg, de a valóságban nem létezik.* Hogy a pénzügyi bizottság mégis felvette a maga érvelésének csoportjába ezt, annak a nyitja nagyon könnyen megtalálható, ha nézzük az egyenes adóstatisztika VIII. kötetét, ahol foglalkozási ágak szerint vannak ezek a kereskedők csoportosítva. Ugyanis t. Ház, amikor az országban olvasták a kereskedők, ügyvédek, közjegyzők, hogy összesen 360 kor. átlag szerint adóznak, mindenki kereste, hogy hol van a a valószínűleg kereskedő, iparos, vagy ügyvéd, aki 360 kor. után adót fizet és bizony ilyen valószínűleg ügyvédet, kereskedőt, köz-

jegyzőt, orvost, művészt nem talált senki ebben a hazában. Hanem az a 360 koronás átlag tényleg kijön akkor, ha azt vesszük, hogy Magyarországon 440.000 ember fizet 26 millió kor. kereseti adót. Akkor kijön az az átlag, de ha megnézzük az adóstatistikát, azt látjuk, hogy azért van ez az átlag, mert a 334 foglalkozási ág közé olyan foglalkozások vannak felvéve, amelyek abszolút nem numerálnak, amelyek a valódi kereskedelemnek, a valódi iparnak foglalkozásai közé fel nem vehetők; ezek nyomják le ezt az átlagot arra a 360 koronára, amely átlag azonban a valóságban és az igazságban nem létezik.

De még tovább megyek annál a kérdésnél, hogy mennyi adót ad a kereskedelem és ipar és az értelmi foglalkozás Magyarországon. Nagyon egyszerű számítással reá lehet mutatni, hogy sokkal többet, mint amennyit itt feltüntettek. Ez a száraz igazság, amelyben nincs semmi animozitás részéről a földbirtok ellen, sőt mindenki örül, hogy annak adója leszallítatik 25 és fél százalékról 20 százalékra, de az igazság a következő:

(Igazságtalan számítás.)

Miután ez az adóköteles jövedelem, ez a 230 vagy 260 millió, amely 10 százalékkal a 26 millió III. oszt. kereseti adót kiadja, 10 százalékos fiktív adótétel mellett, amely azonban a valóságban 3 százalékos adónak felel meg, tehát 3 százalékos adót felvéve, a 27 milliót, a legutóbbi kivetés szerint tulajdonképpen 900 millió az az adóköteles jövedelem, amelyet Magyarország kereskedelme, ipara, értelmi, művészeti és egyéb foglalkozásai az állam részére nyújtanak. Nyilvánvaló tehát, hogy le kell számolnunk azzal a hangzatos állítással, amelyet fel szoktak hozni a kereskedelem és ipar ellen, mintha összesen csak 25 vagy 230 milliót adna adóköteles jövedelemnek, mert bizony rendes, normális adószámítás mellett 900 milliót ad az államnak adóköteles jövedelem gyanánt.

Hogy mennyire helytelen és mennyire nem igazságos az átlagokban való dolgozás, elég ha rámutatok arra, hogy ha a földbirtoknak 74 millió adóját vesszük és egy átlagot számítunk, miután Magyarországon több mint 4 millió ember fizet földadót, a 74 milliót átlagban számítva kitéjük, hogy egy földbirtokos átlagban 16 korona adót fizet. miután pedig 25% az adója, 64 korona az átlagos évi jövedelme Magyarországon egy földbirtokosnak. Ugyebár ez nevetséges állítás és csak annak illusztrálására hozom fel, hogy ime az átlaggal való számítás sohasem igazságos, különösen a kereseti adónál, ahol nem egy foglalkozási ág, hanem a foglalkozási ágaknak egész komplexuma van odavéve, ahol tehát igazságos átlagot meg nem lehet állapítani.

(Nem lesz adóemelés.)

De miért fogadom el a kereseti adókat? Azért, mert meg vagyok győződve, hogy ezen törvényjavaslat által adóemelés a kereskedelem, az ipart, a művészeti és értelmi foglalkozásokat sújtani nem fogja. Meg vagyok győződve annak az igazságáról, hogy ez az adóreform nem céloz adóemelést a kereskedelemre és iparra nézve sem és elfogadom a pénzügyminiszter urnak azon kijelentését, amelyet nemesak egyéni meggyőződésem sugall, hanem maga a törvényjavaslat rendelkezései is, hogy helyes és igaz az, amit ő mondott, hogy a kereskedelemre és iparra nézve sem jelent ez a reform semmiféle veszedelmet.

Már most a főkérdés az, hogy vajjon az ezen kereseti adónemre vonatkozó törvényjavaslat elfogadása által a magyar kereskedelem versenyképessége nem lesz-e megbénítva s nem kell-e vajjon félünk attól, hogy az osztrák kereskedelem fölénybe kerül már az adózásnak helyesebb és üdvösebb volta miatt?

(Nem kell félni a kereskedelmet.)

Meg vagyok győződve, hogy az osztrák kereskedő és iparos nem fizet kevesebbet, mint a magyar kereskedő fizet. Végig mentem azon az aggodalmakon, melyeket anketteken és a sajtóban tapasztaltam ezen adónemmel illetőleg. Egész őszintén kijelentem, hogy oly fontosnak tartom a kereskedelmi érdekek védelmét és azt hiszem, a pénzügyminiszter ur is, hogy ha azokat sértve látna ezen adótörvényjavaslat által, akkor

nem nyújtotta volna be és én nem fogadnám el. Ha végig megyünk azokon a kifogásokon, ha elimináljuk az igazságot azokból, akkor azt látjuk, hogy egy esomó jóhiszemű aggodalommal állunk szemben, melyek azonban nincsenek indokolva a törvényjavaslat intézkedéseivel és célzataival. Én nem félttem Magyarországnak a kereskedelmét, sőt megvallom, hogyha ezen adóreformnak koronája a jövedelmi adó javaslata, mindjárt melléje sorakozik az igazság keresésében ez a törvényjavaslat, mely a kereseti adóról szól, melytől egyáltalában nem kell féltünk Magyarországnak kereskedelmét, iparát, értelmiségét és azért én ezt a törvényjavaslatot elfogadom. (Hosszasan tartó taps és eljenzés).

In flagranti.

Zárt tárgyalás az aradi törvényszéken.

Arad, március 3.

Csak keztyüs kézzel kezelhető az a téma, amelyről itt írni akarunk. Most, amikor a pornográfia ellenes harcban úgy hurcolják az írókat a fogházba, mint hajdanában az adósok börtönének korában, kétszeresen óvatosan kell írni erről. Tetszik tudni: olyan ügyről van szó. Olyan ügyről, amit a törvényszékeken zárt ajtók mellett szoktak tárgyalni az erkölcs szent nevében. A zárt tárgyalások lefolyásáról nem szabad beszámolni. Mi nem akarunk kacérkodni a hatósági buzgósággal és éppen ezért nem írjuk meg: mi történt ma az aradi törvényszék tárgyaló termében. Csak arról számolunk be, ami a tárgyalás előtt és ami a diskkrét ajtók kinyitása után történt.

A zárt tárgyalást a következő eset tette szükségessé: Néhány hónappal ezelőtt egy aradi, nem egészen fiatal urinő megtudta, hogy a férje egy, még nálánál is idősebb hölgy társaságában tölti szabad idejének nagy részét. Amikor például a férj ebéd után azt mondta a feleségének:

— Drágám, most korábban kell bemenni az irodába, mert sok a dolgunk.

Akkor a férj sohasem az irodába ment, hanem az Andrássy-tér egyik házába, ahol egy tekintélyes kora és szép vagyonu hölgy tárt karokkal várta. Mindezt egy névtelen levélből tudta meg ő nagysága. Tudta azt, hogy az ura csaknem minden délután vizitál az agg nőnél.

Azonban ő nagysága nyugodt maradt. Nem akarta elhinni az uráról. Nem szólt semmit, hanem elhatározta, hogy meggyőződik róla: igazat mond-e az anonim levél. Egy délután, amikor az ura ismét fontos irodai teendőkre hivatkozva elment hazulról, az urnő utána ment. De nem egyedül, hanem a leányával, a viruló szépségű, 17 esztendő Emmikével.

— Hadd tanulja meg a gyerek, hogyan kell a férfakkal elbánni.

Elmentek az Andrássy-tér jelzett házához, ahol az agg Loreley honolt. Bekopogtattak. Semmi válasz. Erősebben megzörgette az ajtót, amire komor női hang felelt:

— Ki az és mit akar?

— Én vagyok. Az uramat akarom.

Hebegés volt a válasz belülről, kívülről pedig ez:

— Most már tudom, hogy itt van az uram. Nem meri kinyitni az ajtót.

Csakugyan nem merték kinyitni. Ez azonban nem akadályozta meg a nőt abban, hogy be ne menjen a lakásba. Egyszerűen betörte az ajtót. Erre kijött a szobából a férj.

A dolognak a bíróságnál lett folytatása, mert nem szabad erőszakkal behatolni más lakására. A mai tárgyalásra nemcsak az anyát, hanem a leányát is beidézték, mint vádlottársat. A tárgyalás lefolyásáról nem írhatunk. Az ítéletről azonban, minthogy nyilvánosan hirdették ki, beszám-

olhatunk. A leányt a bíróság fölmentette, mert kiderült, hogy csak nézte az inkriminált jelenetet. Az anyát pedig a sok enyhítő körülmény figyelembevételével csak 20 koronára büntették.

Látogatás Rákosi Viktornál.

*
Sipulusz aradi kurája. — Beszélgetés a politikáról. — Rákosi új szindarabja. — Regény a hajdukról. — A Szanin.

Arad, március 3.

A fővárosi írók csak felolvasásokra szoktak eljönni hozzánk; jótékony előadásokra, hazafias ünnepélyekre, amikor a rendezőség legfeljebb az utiköltség megtérítése fejében elvárja az országos nagyságtól, hogy harminc—negyven percig gyönyörködtesse a közönséget. Esetleg még meleghangú köszönő-levelet is kaphatnak munkájukért, de ennél több aligha jár ki a vidéktől a fővárosi íróknak.

Rákosi Viktorral — aki már több, mint három hete Aradon tartózkodik — másképpen áll a dolog. Ő nem adni jött a vidéknek; kapni akar valamit. Nem szellemi épülést, amit mi szoktunk várni a fővárostól, hanem testi javulást: egészséget. Ezt a drága kincset keresi ő Aradon és nagy a reménye, hogy meg is találja. Opre mesternek a kuráját használja már hetek óta és mikor ma délután a Fehér Kereszt-ben levő lakásán felkerestem, hogy mint az Aradi Lőzlöny munkatársa érdeklődjem egészsége, aradi tartózkodása után, örömmel mondta:

— Nagyon jól érzem magam Aradon. Az Opre-féle vizkurát használom és az nagyon jól tesz idegeimnek. Pesten ismertem meg Oprét s ő olyan fanatikus ember, olyan szuggesztív ereje van hitének, hogy néhány barátom rábeszélésére rászántam magam, hogy eljövök hozzá Aradra üdülést keresni. Olyan „Kneip-páter“ ez az Opre dr., csak hogy ő inkább melegvizzel dolgozik, nem hideggel. Annyira bizik gyógy módjában, hogy ez a hit már maga is gyógyít és erősít. Még egy hétig itt maradok, azután elmegyek a kerületembe, Hajdunánásra, ahol részt kell vennem a március tizenötödiki ünnepélyben. Onnan Budapestre megyek és ha egészen felüdülök, elmegyek a képviselőházba is. Eddig valóságban bujtam a pestiek elől; azok nem is tudták, hol vagyok. Csak a múltkor, mikor a Házban névsorolvasás volt, igazoltam magam Justh elnöknel.

— Foglalkozik most a politikával, képviselő ur?

— A napi politikával alig. Nemrég felszólítottak, hogy írjak egy külföldi lap számára egy nagyobb cikket Magyarországnak és Ausztriának mostani viszonyáról. Ezzel a cikkel foglalkozom most. Ki akarom benne mutatni, hogy a monarchia és a dinasztia ereje csak egy erős magyar államon nyugodhat. Ausztriát megtöri a szlávok és németek harca; ha a magyar nemzet nem volna itt a dinasztianak fel kellene azt találni. Meg akarom kérdezni Ausztriát, tényleg nincse-e ott egy jó barátunk sem?

Ausztria mostani válsága bebizonyítja, hogy az egész monarchiában csak egy erős nemzet van: a magyar. Azt mondják a pánszlávok: a magyarok elnyomják a tótokat. Na majd én megírom Oroszországnak, hogy mi ezer esztendő alatt nem akasztottunk fel annyi szlávot, mint az oroszok egy év alatt. Mondhatom, Magyarország valósággal „önkéntes mentőegyesülete“ a monarchiának. Ezeket akarom kifejteni a cikkben...

— Itt dolgozik a képviselő ur?

— Igen, diktálok a feleségemnek. Otthon a leányomnak szoktam diktálni. Ő gépen ír és így nagyon gyorsan megy a dolog. Én magam már régen nem fogtam tollat, egészen leszok-

tam az írásról. Így gyorsabban is megy. Egy tárcát, amit ezelőtt négy óráig írtam, most egy óra alatt lediktálok. Tóth Béla gépen ír; Herczeg Feri is géppel írja a dolgait.

A szépirodalomra terelődött ekkor a szó. A honatyá után a Sipuluszt kezdtem faggatni.

— A „Sipulusz“ most csendes; inkább Rákosi Viktor dolgozik — mondotta ő mosolyogva. — Egy-két humoros tárcát írok ugyan most is, de inkább komoly dolgokkal foglalkozom. Rengeteg jegyzetem van. Nézzen oda — rámutatott egy esomó kis noteszre — azokba gyűjtöm terveimet, feljegyzéseimet. Ha egészen felüdülök, mind ki akarom dolgozni azokat. A „Nemzeti Színház“ számára írok most egy drámát: A mariseli malom asszonya lesz a címe, jövő szezonban adják majd. A hőse egy félművelt rutén molnár, fenn a beregi hegyek között, hősnője pedig, akit a darab végén a molnár feleségül vesz, egy régi nemesi család utolsó sarjadéka. A darab témája és a miliője nagyon érdekes. Ezt dolgozom most ki, meg foglalkozom egy regény-témával is. Egy szép, nagy regényt szeretnék írni a hajduságról, az erős magyar hajdukról. Emlék akar ez lenni az én erős magyar kerületemnek...

Nagy szeretettel beszélt ezután Rákosi az ő kerületéről. Szereti az ott élő derék, tiszta magyarokat, akikkel most is állandó összeköttetésben van. A kerülete is ragaszkodik hozzá, háromszor választotta már meg „követnek“ egyhangulag.

Szó került ezután Arad városára. Többször voltam már Aradon — mondotta. Itt voltam a vértanu-szobor leleplezésén, többször fel is olvastam az aradiaknak. Nagyon tetszik nekem ez a nagy város. Különösen meglep, hogy nemesak a főuton — melyhez alig van hasonló az országban — de kijebb is nagy, modern házakat találtam. Látszik, hogy itt az emberek modernül, kényelmesen, egészségesen laknak. A szellemi élet is nagyon élénk itt. Nagy színházuk van — kár hogy olyan csúnyán van építve — szinte naponta koncertek, felolvasások...

Ujból a könyvekre terelődött a beszélgetés. Megemlítettem a Szanin elkobzását.

— Én — mondotta Rákosi mosolyogva — legközelebb megkérem Kmetyt, hogy interpelláljon egy regényem miatt. Akkor biztosan lesz a tizedik kiadás.

— Nem célszerű dolog — folytatta — így eljárni egy irodalmi mű ellen. Szanin az orosz viszonyok terméke. A rettenetes orosz zsarnokság visszahatása a szaninizmus, az apátia, amely semminek sem tulajdonít már értéket, csak az élvezeteknek. Oroszországban, ilyen körülmények, ilyen állapotok között hódíthat a Szanin; nálunk nem lehet ilyen hatása. A mi olvasó közönségünket nem a Szanintól kell védeni, nálunk azt egyes részeiben még unalmasnak is fogják tartani. A Szanint elkobozták, a zugkönyvkereskedők, pornográf-könyvei pedig szabadon pusztíthatják a lelkeket. Meg is mondtam ezt a múlt hónapban Günthernek. Az oroszokat elkobozták, a Faublas lovagok pedig szabadon garázdálkodhatnak...

Nemes felháborodással beszélt Rákosi erről az érdekes témáról. A művészet igaz szeretete és megbecsülése szólott szavaiból. Író ember ő, aki még miniszterével szemben is megvédi a szép jogait. A képviselő csak másodikká nála.

— Ha egészen felüdülök — végezte szavait — sok nagy dologba fogok bele. Vágyom a munkára...

Mi csak azt kívánhatjuk, hogy aradi időzése hozzásegítse minden szép terve megvalósításához.
Betta.

KÉPVISELŐK csendőri felügyelet alatt.

Suciu János az oravicai választásról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 3

A tegnapi oravicai választás részleteiről izgalmas hírek érkeztek. Aradon például a késő esti órákban azt a hírt kolportálták, hogy Pop C. István orsz. képviselőt Komoriskén a csendőrök letartóztatták, elzárták és egész a választási aktus befejezéséig fogva tartották, Suciu János képviselő csak a hegyeken való átkelés útján menekülhetett meg hasonló sorstól, Lukács Lászlót pedig egy községi jegyző kitoloncoltatta a községből.

Lapunk munkatársa ma beszélgetést folytatott Suciu János képviselővel, aki az oravicai választásról a következőket mondotta:

— Soha olyan hallatlan erőszakoskodást, a milyent a választási elnök és az egész közigazgatási hatóság, az oravicai választás alkalmával tanusítottak, még nem láttam. A választási elnök még azt sem engedte meg, hogy a törvényben előírt fuvarozási díjakat megállapítsák, vagy láttamozzák és amikor a Papp György támogatására oda érkezett, román képviselők akartak ebben eljárni, ezt sem engedte meg. Lukács László orsz. képviselőt Nagytikvány községben, annak dacára, hogy a választási aktusra szóló belépő-jegygyel igazolta kilétét, elfogták és Manesu községi jegyző rendeletére csendőrök toloncolták a község határáig. Lukács hiába tiltakozott az eljárás ellen, hiába hivatkozott képviselői immunitására és mondtotta, hogy csak a fuvardíjak rendezése miatt jött a községbe és reggel el fog távozni, hogy Oravicára menjen a választásra, ez mit sem használt. Azt mondotta neki a községi jegyző, hogy Burdia méltóságos urtól rendelete van az ilyen eljárásra.

Furcsa a Pop C. István képviselő esete is és jellemző a választásnál használt erőszakos eszközökre. Pop képviselő Komoriskén járt. Alig tette be a lábát a községbe, a csendőrök nyomban távozásra szólították fel. Mivel késő este volt, nem hagyhatta már el a községet, kérte a csendőröket, hogy éjjelre megszállhasson. Beszélni nem akar. A csendőrök ekkor telefonáltak Burdia méltóságos urnak:

- Itt van egy képviselő, mit csináljunk?
- Mit akar ott?
- Csak éjjelre megszállani.

— Akkor ügyeljének fel arra a házra, — mondotta Burdia — és a képviselőt ne hagyják reggelig senkivel érintkezni.

Igy is történt és Pop C. István képviselő egész addig, míg el nem távozott a községből, csendőri felügyelet alatt állott és minden lépését és szavát ellenőrizték.

— Én magam — mondotta Suciu — Gurulya községben voltam. A szolgabíró rendeletére a csendőrök igazolásra szólítottak fel. Mikor igazoltam magamat és mondtam, hogy áttakarok menni egy másik községbe, ezt nem engedték meg. Fogtam magamat, leszálltam a kocsiról és kerülő úton, a hegyeken át este elhagytam a községet.

MULATSÁGOK.

(=) Mükedvelők estélye. Az Aradon alakulandó Törökvis mükedvelőasztaltársaság márc. 6-án, szombaton a „Park vendéglőben” megtartandó tea-, cabaré- és tánc-estélyt rendez, melynek

tiszta jövedelme a szerencsétlenül járt Antal Mihály rendőrtizedes családja javára és az alakulandó asztaltársaság felszerelésére fordítatik.

Béke vagy háború?

A nagyhatalmak ultimátuma.

Szerbia kétkulacos felelete.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 3.

A mai nap minden órája kétség között telt el. A délután folyamán érkezett meg a híre annak, hogy Oroszország átadta álláspontját jelző nyilatkozatát a szerb kormánynak. Az első távirati tudósítás szerint Szerbia kormánya kijelentette, hogy nem enged követeléseiből s ugyanezt válaszolta a többi nagyhatalom belgrádi képviselőjének is. Valóságos láz fogta el az embereket a fővárosban és a szerkesztőségekben estére várták a mozgósítási parancs kihirdetését. A késő éjjeli órákban érkezett meg a hivatalos kommuniké, melynek minden sora ellentmond ugyan a másiknak, de azt tanusítja, hogy Szerbia csak a látszat kedvéért merev és számolva az ország belső helyzetével, szívesen veszi, ha békében hagyják.

A nagyhatalmak együttes fellépésének meg van az eredménye, csak Oroszország diplomáciája fáradozik még azon, hogy a monarkiát a kauziumi igán áthajtsa.

Ma érkezett híreink ezek:

(Szerbia és a monarkia)

Párisból jelentik: A kormányhoz közelálló lapok arra intik Ausztria-Magyarországot, hogy mérsékelje Szerbiával szemben állítólag tulhajtott követeléseit. Ugylátszik, hogy a helyzet fejlődéséért a felelősséget Ausztria-Magyarországra akarják hárítani. Egészen biztosra veszik, hogy Szerbia engedelmeskedni fog Oroszország tanácsának és lemond területi követeléséről. Szerbia azonban erre vonatkozó követelését nem Ausztria-Magyarországgal, hanem a hatalmakkal szemben fogja megtenni. Ausztria-Magyarországgal Szerbia nem közvetlenül, hanem csak Oroszország, vagy valamely más nagyhatalom közvetítésével óhajt tárgyalni. Itteni lapok most, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy Izvolszkit sikerhez juttassák, nyomást akarnak gyakorolni Ausztria-Magyarország elhatározására abban az értelemben, hogy ebben a diplomáciai formakérdésben csatlakozék Oroszország teoriájához, miáltal a nemzetközi konferencia eszméje ismét előtérbe lép.

(Szerbia nem enged.)

Belgrádból táviratozzák: Tegnap délután Szergejev orosz nagykövet megjelent Milovanovics szerb külügyminiszternél, akinek az orosz kormány megbízásából azt tanácsolta, hogy Szerbia mondjon le a területi követeléseiről, miután nem remélhető, hogy a nagyhatalmak ebben támogatják. A délután folyamán Milovanovicsnak Angol-, Német-, Francia- és Olaszország nagykövetei ugyanezt tanácsolták. A külügyminiszter ezeket tudomásul vette. A délután folyamán a király elnöklete alatt minisztertanács volt, amelyen elhatározták, hogy

a nagyhatalmak prozokciójára azt válaszolják, hogy Szerbia a skupstinában felállított rezolúciójából mit sem vonhat vissza. Szerbia bizik az európai nagyhatalmak igazságosságában és területi követeléseiről, valamint Bosznia és Hercegovina autonómiájának követeléséről nem mond le.

(Békevár.)

Londonból táviratozzák: A Reuter-ügynökség jelentése szerint a szerb kormány az összes követeléseket visszavonta.

(Szerb lapok piszkolódása.)

Belgrádból táviratozzák: Dacára annak, hogy a szerb kormány azt mondotta, hogy sajtója viselkedése a monarkiával szemben korrekt marad, a lapok kivétel nélkül heves hangú cikkekben izgatnak Ausztria-Magyarország ellen. A Proka azt írja, hogy Szerbiának nincs miről tárgyalni Ausztria-Magyarországgal. Szerbia tiltakozik az annekszió ellen és nem helyezi ítéletét a nagyhatalmak álláspontjára. Senkinek nincs joga tartózkodást tanácsolni. — Hasonló hangon irnak a többi lapok is.

(A pártok hangulata.)

Belgrádból táviratozzák: Tegnap mind a négy politikai párt ülést tartott, amelyen a helyzetről vitatkoztak. Mindenütt az a felfogás jutott érvényre, hogy Szerbia a területi követeléseiből nem engedhet.

Belgrádból táviratozzák: A szerb kormány a legnagyobb mértékben folytatja a mozgósítást.

(A szerb kormány nyilatkozata.)

Belgrádból késő éjjel táviratozzák: A szerb kormány hivatalos kommunikét adott ki, amelyben a következők vannak: Illetékes helyen kijelentik, hogy a szerb kormány a mai délután folyamán át adta választát az orosz nagykövetnek, az orosz kormány tegnap közölt kérdéseire. Együttal kijelentik, hogy sem a kérdés tartalmáról, sem a szerb kormány válaszában tartalmáról hivatalos nyilatkozatot a nyilvánosság számára nem tettek és nem is tethetnek közzé. Arról biztosítják a közönséget, hogy a szerb kormány se kategórikusan nem ragaszkodik Szerbia követeléseire, sem nem vonta vissza azokat. Közlebbi adatokat csak akkor lehet nyilvánosságra hozni, ha az orosz kormány válasza megérkezik. Az egész ügy eseményei a következők voltak: Tegnap délben az orosz nagykövet megjelent Milovanovics külügyminiszternél és az orosz kormány megbízásából bizonyos kérdéseket intézett Szerbia kormányához. Az est folyamán az angol, olasz, német és francia nagyhatalmak diplomáciai képviselői is megjelentek a külügyminiszternél és ezeket a kérdéseket támogatták. Este több órás minisztertanács volt, amely után Milovanovics átadta a választ az orosz nagykövetnek, egyszersmind a válasz tartalmáról a többi nagyhatalmak is értesítve lettek. Illetékes körökben kijelentik, hogy a válasz tartalma az orosz kormány válaszában megérkezéseig nem hozható nyilvánosságra.

Szerb képviselői körök kijelentik, hogy ki van zárva, hogy Szerbia teljesen lemondjon a területi követeléseiről, a skupstina elhatározását nem semmisítette meg és azt a kormánynak nincs joga megváltoztatni.

(A bécsi szerb követ nyilatkozata.)

Bécsből táviratozzák: Egyik lap tudósítója beszélgetést folytatott Simics szerb nagykövettel, aki így nyilatkozott:

— Távol áll Szerbiától a háború gondolata. Szerbia nem akar mást, minthogy igé-

nyeit egy európai konferencia elé vihesse. Nem hiszem, hogy a belgrádi határozatok kritikussá teszik a helyzetet.

(Izvoleszky politikája.)

Berlinből táviratozzák: Diplomáciai körökből jelentik: Ugy látszik, hogy *Izvoleszky* a nagy hatalmak akcióját megakarja semmisíteni. Az orosz kormány mindent elkövet, hogy a tervbe vett konferenciát elérje. Oroszország kijelenti, hogy Szerbia követeléseit igazságtalannak tartja, Bosznia és Hercegovina annexióját még sem ismeri el. A hiba abban rejlik — mondja a tudósítás, — hogy Bosznia és Hercegovina Ausztria Magyarország tartománya lett és még sem akarják megnevezni azokat a gazdasági koncessziókat, amelyeket Szerbiának adnának.

(„Hű fegyvertársak maradjunk!”)

Bécsből jelentik: *Schönaich* báró tábornagyszernagy közös hadügyminiszter tegnap a porosz hadügyminisztérium százéves fennállása alkalmából a közös hadsereg nevében szívélyes üdvözlő táviratot intézett Einen, gyalogsági tábornok porosz hadügyminiszterhez.

Berlinből a következő választávirat érkezett *Schönaich* tábornokhoz:

A hadügyminisztérium nevében meghatva mondom köszönetet Excellenciának jubileumunk alkalmából hozzánk intézett meleg szavaiért. Adja a mindenható, hogy hadseregeink továbbra is hű fegyvertársak maradjanak.

Einen.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Erdészleány, operett. (B. berlet).
Pentek: Tatarjárás, operett. 25-ik előadás.
Káman Jenő szerző dirigálása mellett. (C. berlet).
Szombat: Szulamith, dalmű. (A. berlet).

* **Ujdonságok.** A színház legközelebbi két ujdonsága *Herczeg Ferenc* nagyszerű színműve, a *Kivándorlók* és *Gallovicz Károly* aradi hírlapírónak a *Tűzmadók* című színműve lesz. A társulat nagy ambícióval készül a két ujdonság bemutatására.

* **Geyer Stefi**, a magyar hegedű királynő március hó 21-én tartandó egyetlen hangversenye iránt — mint a rendező cég írja — sokotnál nagyobb érdeklődés mutatkozik. Ugyanis a nagy művésznő már 8 évvel ezelőtt bámulójává tette mint csodagyermek az aradi közönséget, most azonban mint világhírű művésznő remek játékában fog gyönyörködni közönségünk. Jegyek 6, 5, 4 és 2 koronáért ifj. Klein Mór könyvkereskedésében kaphatók.

* **Swärdström kvartett** e hó 16-án tartja meg második hangversenyét teljesen új műsorral. Jegyek Weisz Leó cégnél kaphatók.

* **Palermo és környéke.** A messinai katasztrófa szomorú érdekességét kölcsönözött Szicília fővárosának, Palermónak. Az Uránia színház természet után készült mozgófényképben mutatja be az örök tavasz csodaszép városát és környékét. Kertjeiben megtaláljuk a tropikus éghajlat minden növényzetét, ciprusok, sudár pálmák, virágdus kaktuszok tarkítják a gyönyörű kerteket. Elvonul előttünk a mesés királyi palota, látjuk a Reale hegyet, Eremit János híres kolostorát, a kapucinusok híres katakombáit, ahol éppen egy szerzetes végzi imáit a mumiák előtt. A város utcai életével, palermoi népszokásokkal teszi teljessé a képet. Már itt adunk hírt az Uránia színház szombati ujdonságáról, *A fehér keztyűs ur* című drámáról, melyet direkt a kinematográf számára írt *Georges Doquois* neves francia író és melyet az Odeon színház két férfi és a Vaudeville színház egy bájos hölgy tagja játszott végig. A nagyhatású dráma ilyen művészi előadásban szenzációs sikerre számíthat.

* **A modern kor haladása.** Meglepő látványosságot nyújt Arad város műértő közönségének *Urai J.* József főherceg kamarai fényképész újonnan fölfrisított kirakata az Andrassy-téren és *Maresch Gyula* kirakataiban. Bámulatos haladásról ad bizonyosságot az, hogy még alig 1/4 éve működik *Urai János* újonnan átalakított műtermében, már is a legkülönbözőbb zsánerű és változatosságú fényképek láthatók minduntalan kirakatjaiban, melyek valósággal lebilincselik az ember figyelmét: általános szóbeszéd tárgyát képezik *Urai János* műterméből kikerült fényképek. Különösen meglepő és csodálattal határos, hogy fényképész egy modellről hány féle felvételt eszközöl és minden egyes fényképnek más világítása, más karaktere van, mi nagy szaktudásra vall, mert *Urai J.* úgy világítás tekintetében, mint technikailag is a legkényesebb igényeknek megfelel. *Urai János*nak alkalma lesz rövid idő múlva ismét valami újabbat produkálni, mert a mi közönségünk igyekszik műtermét látogatásával és megrendeléseivel kitüntetni. *Urai János* műtermében készített fényképek, mindenkör csak elismerést érdemelnek. 1033

A nagyikindai vasut megépül.

Küldöttség a minisztereknél.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 3.

Lapunk mai számában jeleztük, hogy a nagyikinda—ujaradi helyiérdekű vasut kiépítését kérő küldöttségek keresik fel *Kossuth Ferenc* kereskedelmi minisztert és *Wekerle Sándor* miniszterelnököt és hogy a küldöttségben résztvesznek mindama községek, melyek a vasut építésénél érdekelve vannak.

Baross János dr. országgyűlési képviselő és *Bogdán Zsivkó*, Nagyikinda polgármestere vezették a népes deputációt, melyben Arad városát *Barabás Béla* és *Müller Károly* országgyűlési képviselők képviselték. A kérelmezők először *Szterényi József* államtitkárt keresték fel a képviselőházban, ahol *Baross* dr. eseteit előtte azokat a gazdasági károkat, melyek az építkezés szünetelése következtében az érdekeltségre hárulnak. Kérte, hogy segítsen az építkezés megkezdése által a sujtott vidéken eszközölje ki, hogy az építkezés rövid időn belül újból megkezdessék.

Szterényi válaszában kijelentette, hogy elismeri és ismeri a vasut fontosságát és mint azt már többször hangsúlyozta, teljesen világosan előtte állanak azok az okok, melyek az építkezést késleltetik. Ismeri — ugymond — azokat a visszaéléseket is, melyekből ez az áldatlan mai állapot keletkezett. Igyekezni fog, hogy a nehézségek eltávolíttassanak és megszűnjenek. A kereskedelmi minisztérium megfontolás tárgyává teszi a kérdést már csak azért is, mert külföldi tőkéről lévén szó, a magyar érdekeket szem előtt tévesztetni nem lehet.

Megnyugodva vette tudomásul a küldöttség *Szterényi* válaszát és innen *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszterhez mentek, aki hivatalában fogadta őket.

Kijelentette, hogy szívesen foglalkozik a nagyjelentőségű kérdéssel és megnyugtatta a megjelenteket aziránt, hogy a kereskedelmi minisztérium rövid időn belül segítségére fog sietni annak az óriási érdekeltségnek, mely maga hibáján kívül jutott ebbe a válságos helyzetbe. A legjobb akarattal karolja fel az építés kérdését és az állam támogatására feltétlenül számíthatnak.

Percekig tartó éljenzéssel köszönte meg a deputáció a miniszter kijelentéseit, aki sokáig elbeszélgetett a megjelentekkel.

Wekerle miniszterelnöknél is tisztelgett a küldöttség, aki szintén megígérte támogatását.

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK.

— Fővárosi levél. —

(*Ügyvéd nyomor.*) A budapesti ügyvédi kamara éves jelentése tele van panasszal az ügyvédek elszaporodása, a megélhetés föltornyosuló nehézségei miatt. A fővárosban tulépte az ügyvédek száma az ezerhatszáz; ennek a félelmes tömegnek közel egyharmadrésze formális nyomorban van. A többiek közül is — mondhatni — elenyésző számmal vannak azok, akik a fórumon büszkén ölthetik magukra az igazi ügyvédi hivatás tógóját, amely a régi Róma közeleti nagyságainak olyan nagy díszére vált. Azáltal, hogy a jogszolgáltatást teljesen behálózták kereskedelmi és általában a közgazdasági élet szövevényei, az ügyvéd kénytelen volt leszállni a piederstálról és egy előkelőbb ágens szerepét vállalta, akire minden nagyobb üzlet lebonyolításánál szükség van. Különösen a fővárosban, de a vidéken is nem alakulhat meg egy részvénytársaság, egy szövetkezet, nem születhetik meg egy koncesszió, a melynek bölesőjénél ne az ügyvéd pályázná be a többnyire egészségtelen, már születésénél fogva nyavalyás és életképtelen porontyot. A hivatásnak ez a devalválódása, amely némileg a gazdasági fejlődésből folyik, adta az ügyvédek ajkára a jajsztót, hogy Istenem, nem tudunk megélni, segítsenek rajtunk, segítsen az állam, a törvényhozás, a társadalom, amely régen büszke volt az ügyvédi hivatásra, mert egyik legkülönb és legerősebb szabadsági intézményét látta benne. Azzal le kell számolni, hogy a nem produktív foglalkozások jelentősége a munka mindenhatóságának uralma alatt elveszti régi presztizsét. Ebbe bele kell nyugodni az ügyvédeknek is és a lovagkori póz helyett a reális élet követelményei szerint így meg lehet oldani az ügyvédi pályakétségtelen problémáját is. Tessék a szemérem féltételével egyszerűen ketté választani a tisztán jogvédői és — hogy összefoglaló szóval éljünk — a közbenjárói minőséget, amely utóbbi nem akar kicsinyítés lenni, mert hiszen a jogos magánérdekek képviselőjében éppen olyan hasznos és morális lehet, mint a legideálisabb jogvédelem.

(*Szanin.*) Először jött a könyvreklám. Kezdték beszélni *Arcübasev* nevű orosz emberről, aki most is nyögi a szenzációs regény apaságát; a legsötétebb orosz börtönben ül, ahová bizonyára nem hatnak el a *Szanin* hullámai. Magyarországon néhány százan elolvasták, de a legtöbben nem olvasták és ezek lármát csapnak. Tehát jött másodsor a botrány, ami a könyvsikernek legbiztosabb fokmérője. De végül jöttek a politikusok és beleszóltak. Disznóság, meztelenség, perverzitás, vallásellenes pszichológus, — ezt halljuk mindenütt; előrántatnak a büntetőtörvénykönyv mindenre ráhuzható paragrafusai és még megelik ezzel a *Szaninnal* az a szerencse, hogy elkobozzák. Ami a karrier betetőződése. Pedig hát semmi ok erre az általános megrökönyödésre, mert a *Szanin* még csak nem is új vénája az egészben különös és az európai gondolkodásra meglehetősen idegen, sajátos orosz irodalomnak. *Dosztojevszki*, *Tolsztoj*, *Gogol*, *Gorkij* régen megelőzték *Arcübasev* a lelki depraváció irodalmi propagandájával és szinte versenyezve rajzoltak mesterien olyan helyzeteket és alakokat, amelyek egy külön orosz atmoszférában keletkeztek, az évszázados orosz tirannizmus nyüge alatt. Hatalmas értelmi erő, amelyet az orosz nemzettől még a mostani ellenszenves szerepében se lehet elvitatni és az északi szenvedélyek misztikus mélysége a bilincsekben eldohosodott, mintha

hordóba zártak volna éltető, friss levegőt és gondosan eldugasztották volna. Innét van, hogy most mindenki a büzt érzi, a jobb sorsra méltó értelmi erőt és szenvedélyek eltorzulását, a kis-ésapongást, a bujaságot, mert a nagy indulatoknak valahogy csak érvényesülniök kell. Az orosz irodalom ismerője tehát csak egy régi irány tökéletes és még naturalisztikusabb előretörését láthatja a Szaninban. A szerző, ha szabadlábban volna, valószínűleg szintén a nála nagyobb orosz írók citálásával fegyverezné le az általános riadalmat; mert a fordítója, Szabó Endre — és ez külön érdekesség — megtagadja a mesterét. A ma nap beleszólt a Szanin vitába s azt írta, hogy Arcubasev éppen a kortársak javítására és elrettentésére írta meg hirhadt regényét. Szerintünk dőreség mindennek, amiben az eleven élet lüktet, mindjárt pedagógizáló jelentőséget tulajdonítani. A regények elvégre nem a leányiskolák számára készülnek és nem lehet mindenre ráhuzni az ezopusi morált.

A horvát felségárulási pör.

Ötvenhárom vádlott.

(A tárgyalás első napja.)

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 3.

A zágrábi törvényszék ma kezdte meg annak a felségárulási pörnek hónapokra előirányzott tárgyalását, amely nemcsak a szláv államokban, de az egész világban óriási szenzációt keltett.

A vizsgálati fogságban levő vádlottak egytől-egyig mind büntetlen előéletű, intelligens családos emberek.

A vádlottak ellen a zágrábi államügyészség a következő vádat emeli:

— A vádlottak közvetlen összeköttetésben állottak a belgrádi „Szlavenszki Jug“-gal, melynek célja a dél-szlávok felszabadítása és a nagy-szerb állam eszméjének propagálása. A horvát-szlavon-dalmát királyságokban Bosznia s Hercegovinában támasztandó általános forradalmat Szerbia és Montenegro fejedelemség hadierőjével Horvátországot s Boszniát Szerbiával egyesíteni I. Karagyorgyevics Péter szerb király jogára alatt.

„E célból 1906. óta titkos szövetségeket létesítettek, az eszmét nyomtatványokban, különösen naptárakban terjesztették, felhívta a népet, hogy Péter király alatt sokkal jobb dolguk lesz. A népben népszerűsítették a szerb királyság címerét, Péter arcképét, dalokat költöttek, csak cirillbetűket használtak“.

Ez a vád Horvátországban érvényben levő osztrák törvény szerint főbenjáró büntetést képez. Érthető tehát a vádlottak védőinek erősködése, akik mindent elkövetnek, hogy véden-cekiről elhárítsák a rájuk váró igen súlyos büntetést. Védekezésük röviden összefoglalva a következő:

„A vádirat nem sorolja fel különben, hogy melyik vádlottnak, mi a bűne, hanem egy eslekménnyel van közösen valamennyi vádolva, ami szerintük perrendellenes.

— Az államügyész azzal vádol minket, — mondják, hogy az egységes állami szövetségből, tudniillik a német Bundból, melyből az osztrák császárság még 1866-ban kilépett, az 1906—1908. évben ki akartuk szabadítani Boszniát és Hercegovinát, mely országoknak, a berlini szerződéstől a nemrég történt annekszióig törvényes szuverénje a szultán volt. Vagyis az ügyész azzal vádol minket, hogy többek között

ugyanazt a Boszniát és Hercegovinát ki akartuk szakítani az osztrák-magyar monarchia törvénybe iktatott egységes állami szövetségből, amely nemcsak, hogy nem létező seha, sőt a magyarok már magát az ilyen szövetségre irányuló gondolatot is felségárulásnak nyilvánítják. Ezért kér az ügyészség részünkre ötvenhárom akasztófát felállítani!“

A pör koronatanuja Nasztics György, aki megszerezte *Prabicsevics* Ádám forradalmi statutumát s az egész fészkelődést leleplezte. Nehogy merényletet kövessenek el ellene, a rendőrség féltékenyen őrizi a koronatanat. Naszticson kívül több, mint ötszáz tanu van beidévezve a tárgyalásra.

Az 53 vádlottat négy börtönőr vezette elő. Az elnök figyelmeztette a hírlapírókat, hogy a tárgyalást híven közöljék, különben a következő napon eltávolíttatja őket. Azután a vádlottakat az általános kérdésekre növe hallgatták ki, aminek megtörténte után kezdetét vette a nagyterjedelmű vádirat, illetőleg a bizonyítási anyag felolvasása.

A tárgyalást holnap reggel 9 órakor folytatják.

HIREK.

Megsemmisített alelnöki megbízás.

Günther miniszter leírta az ügyvédi kamarához.

— Az Aradi Közlöny tudósításából. —

Arad, március 3.

Megirtuk, hogy Péterffy Antal elhalálozásával megüresedett az aradi ügyvédi kamaránál az alelnöki állás, melyet Péterffy éveken át töltött be. Az utóbbi években nem is volt valami nagy küzdelem az állás betöltése alkalmával. A kamara a tisztikarát rendszerint egyhangú választással szokta megbízni az ügyek intézésével. Így történt ez a legutóbbi tisztújító közgyűlésen is és Péterffy egy szavazat ellenében választották meg alelnökké. Ez az egy szavazat azonban a megboldogult halála után sokat jelentett.

A kamara tudniillik abban a véleményben volt, hogy az ügyvédi rendtartás értelmében most nem köteles az alelnöki állást választással betölteni, hanem a legutóbbi választásnál legtöbb szavazatot nyert jelöltet egyszerűen felhívja az elnökség arra, hogy foglalja el az alelnöki széket. Így is történt s a kamara hivatalosan tudatta, hogy a legutóbbi választáson kandidált és egy — tehát a megválasztott után legtöbb szavazatot nyert alelnökjelölt, Winter Adolf aradi ügyvéd a kamara alelnöke. Erről feliratban értesítette a kamara Günther Antal magyar királyi igazságügyminisztert is és kérte Winter megerősítését.

A miniszter azonban ma érkezett leiratával megsemmisítette a kamara eljárását és érvénytelennek mondotta Winter megbízatását. A miniszter ugyanis felvilágosítja a kamarát az ügyvédi rendtartás idevonatkozó szakaszainak értelmezése felől. Megmondja, hogy a legtöbb szavazatot nyert kamarai tagnak tisztségre való megbízása csak az esetleg megüresedett választmányi tagságra értendő, de nem tölthető be ily módon az ügyvezető tisztikarban megüresedett hely.

A kamara tehát mégis választás útján fogja Péterffy utódját az alelnöki székbe emelni.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 4-én az időjárás: változékony, sok helyütt csapadék, enyhe.

— Hoitsy Pál lemondása. Budapesti tudósítónk tele fonálja: Hoitsy Pál, mint az adójavaslatok előadója tegnap arra kérte a Házat, hogy be szédét mára halaszthassa el. Ezt a kérelmet több függetlenségi párti képviselő ellenzte. Hoitsy megnehezítelt e miatt és levelet intézett Kossuth Ferenchez, amelyben bejelentette, hogy a függetlenségi párti ügyvivő alelnöki állásáról lemond. Mikor ennek a képviselőhöz híre terjedt, Leszkay Gyula és Rátkay László odamentek Hoitsyhoz, akit kapacitál tak, hogy lemondását vonja vissza. Hoitsy engedett a kapacitálásnak és így visszakérte Kossuthtól a lemondó levelet.

— Bánffy Dezső a Házban. Budapesti tudósítónk telefonálja: Bánffy Dezső báró hosszasan beteg ség után ma jelent meg először a képviselőházban. Bánffy felépülése alkalmából számosan üdvözölték. Andrássy Gyula gróf a folyosón hosszasan beszélgetett vele.

— Návay Lajos állapota. Budapesti tudósítónk telefonálja: A képviselőház beteg alelnökének állapota még mindig változatlan. Az orvosok még nem állapították meg, hogy operációra lesz-e szükség, vagy nem.

— Egy aradi huszárszázados tragikus halála. Trágikus körülmények között halt meg ma délután az aradi honvédszázad laktanya udvarán Pásztyi Sándor százados, a harmadik számú honvéd huszárezred harmadik századának parancsnoka. A 43 éves katona szívizületés-következtében halt meg. Amikor déli tizenkét óra után kiment a századirodából, a lépcsőn megtántorodott, a szívéhez kapott és összeesett. A körülötte állók: Párkas és Mokry századosok, Gyura és Diószeghy főhadnagyok, meg Vadas hadnagy azonnal hozzáléptek és fölemelték az elalélt embert, azután pedig gyorsan értesítették Köngyi ezredorvost, akinek intézkedésére levitték a századirodába. Az orvos kísérleteket tett, hogy magához térítse Pásztyit. Ez azonban nem sikerült. Konstatálta, hogy a százados erős vértolulási rohamot kapott, amely a szív és az agyműködését megbénította. Nemsokára megérkeztek az aradi mentők, hogy a várban levő csapatkórházba szállítsák. Amikor a mentők csapra föltették, már látszott rajta, hogy aligha fog még egyszer eszméltre térni. Amint a kocsit a kaszárnya kapujához ért, konstatálták, hogy a szívműködés megszűnt és a százados nem lélegzett többé. Holttestét a csapatkórházba szállították. A százados halálának híre gyorsan elterjedt a városban és mindenütt nagy részvéttel beszéltek tragikus elmulásáról. Pásztyi, aki évek óta lakik Aradon, kedvelt és becsült tagja volt az aradi előkelő társaságoknak. Kedves, uri modoru, s vidám kedélyű férfinak ismerte mindenki. Pásztyi a honvédség legműveltebb és nagyon képzett tisztjei közé tartozott. Nyelvismereteit sokan megcsodálták. Pásztyi hat európai nyelven beszélt. A százados, aki régi erdélyi családból származik, s nőlen ember, tíz évvel ezelőtt helyezte át magát a honvédséghez. Ezelőtt a csász. és kir. 12. huszárezrednél szolgált. Temetése iránt még nem történt intézkedés.

— Andrássy a Szanin elkobzása ellen. Budapesti tudósítónk telefonálja: A képviselőházban ma szünet alatt Andrássy Gyula gróf találkozott Günther Antal igazságügyminiszterrel, akihez így szólt: Nem helyeslem a Szanin elkobzására vonatkozó intézkedéseket. Ilyen dolgot az írói és művészi szabadságba ütközőnek tartok. — A Szanin-ügy különben döntés alatt áll még és lefoglalása tárgyában még nem határozott a bíróság. — Itt említjük meg, hogy Szilágyi Sándor, a Magyar Szó szerkesztője indítványt nyújtott be az Ujságírók Egyesületéhez, hogy ez az 1848. évi XVIII. t. c. értelmében tiltakozzék hasonló eljárás ellen.

Magyar magánvasutak közgyűlése A magyar magán vasutak kártérítési szövetkezete, mely a vasutársaságokat ért anyagi veszteségek kölcsönös megosztása céljából alakult, holnap délelőtt tíz órakor az Acsév disztermében közgyűlést tart. **Fábry Sándor dr.**, az Acsév vezérigazgatójának elnöklésével. Ma este a vasutársaságoknak már Aradra érkezett képviselői társas vacsorára jöttek össze a Központi szálloda éttermében. A vacsorán részt vettek: **Kassa-Odenbergi vasut részéről Hausser Adorján dr. igazgató-helyettes**, **Boszná-Hercegovinai államvasutak részéről Mészöl Ede főfelügyelő**, **Brassó-Háromszéki vasutak részéről Haich Károly főfelügyelő**, **Mohács-pécsi vasut részéről Deutsch Armin főellenőr**, **Rózsavölgyi vasut részéről Papp László dr. titkár**, **Arad-Hegyaljai motoros h. é. vasut részéről Zerkowitz Rudolf vezérigazgató**, **Szatmár-Nagybányai vasut részéről Hollos J. igazgató**, **Győr-Sopron-Ebenfurti vasut részéről Ettibán Henrik felügyelő**, **az Acsév részéről Fábry Sándor dr. vezérigazgató**, **Sármány Endre igazgató**, **Révész Adolf**, **Vass Gusztáv**, **Gellényi Ernő**, **Kovács Jakab** és **Urbányné Téla osztályfőnökök.**

Temetés. A korán és hirtelen elhunyt Fülöp Sándor főgymn. V. oszt. tanulónak temetése tegnap Pécskán nagy részvét mellett folyt le. A gymn. képviselőiben **Endrőczy László oszt. tanár** vezetésével mellett az V. oszt. részt vett. Gyászbeszédet **Krausz Jónás hittanár** tartott és tanuló társainak nevében megható beszéd kíséretében **Freud Lajos** helyezte le az osztály kegyeletének kifejezésével a koszorút. A kegyeletnek eme megnyilvánulása a lesújtott szülők részére nagy vigasztalást nyújtott.

Áltozás József főherceg udvartartásában. Az *Aradi Közlöny* mai számában írtunk székelyudvarhelyi jelentés alapján arról, hogy **Sebessy báró őrnagy**, aki **József főherceg udvartartásába** volt beosztva, nyugdíjazták. Ehhez még a következő jelentést kaptuk: Tény az, hogy **Sebessy báró József főherceggel összeütközésbe került** és emiatt napi szobafogságot kapott, bár nyugdíjba nem küldötték. Am a daltás őrnagy ekkor maga távozott el a főherceg környezetéből, kijelentvén, hogy nem érzi magát hibásnak s nem hajlandó ártatlanul büntetést szenvedni, inkább felmond rangjáról. Az ügynek ilyen stádiumában utazott a báró Székelyudvarhelyre, ahol már fel is öltötte a eivilruhát. Nyugdíjazása azonban még nem perfekt s tárgyalások folynak az irányban, hogy pozícióját ismét foglalja el, annál is inkább, mert a rendkívül rokonszenyes és képzett katona távozását a főherceg maga is sajnálná. Megbízható forrásunk szerint különben úgy a Sebessy-affér, sőt már az ezt megelőző Tolvay-Takács-ügy is nagyrésztben a szövényes udvari intrikákra vezethető vissza.

Az aradi bérkocsisok a törvényhatóság-hoz. Megírtuk, hogy az aradi bérkocsis ipartársulat azzal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy loversenyek, vásárok és más sokadalmak alkalmával szüntesse be az autobsz forgalmat. A tanács elutasította ezt a kérelmet azzal az indokkal, hogy ez egy város anyagi, mint a közönség kényelmi károsodását jelentené. A bérkocsis ipartársulat a tanácsi végzés ellen a törvényhatósági bizottsághoz el felebezéssel, amelyben azt fejtegeti, hogy ezt az anyagi áldozatot egzisztenciájuk érdekében meghozhatja a város s ezzel a közönség kényelme sem szenved hiányt, mert a bérkocsisok ép oly jól kifogják szolgálni mint azt eddig is tették.

A főbecsüs óvadéka. A *Pesti Hírlap* mai számának apróhirdetése között a következő feltűnő, az aradiakat érdeklő apróhirdetés jelent meg:

PÁLYÁZATI

HIRDETÉMÉNY. Az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár r. t. zálogosztályánál betöltendő „főbecsüsi” állásra ezennel pályázat nyitattik. Ezen állásra csak oly egyének pályázhatnak, akik ilyen minőségben már alkalmazva voltak vagy megfelelő szakképzettséggel bírnak és legalább 20 ezer korona óvadékot nyújthatnak. A főbecsüs javadalmazása megállapítás szerint lesz megállapítva. Pályázati kérvények az intézet igazgatóságához nyújthatók be. Az állás azonnal elfoglalandó.

Azt hisszük nem tulozunk, ha kijelentjük, hogy Magyarországon és az annektált tartományokban ebben a zálogházban lesz legnagyobb az óvadék.

Halálozás. Súlyos csapás érte Szentgyörgyi zsigmondházi tanítót. Leánykája, a harmadféleves **Aranka** ma reggel meghalt. Holnap, esütörtökön délután öt órakor temetik el.

A szakszervezetek a belügyminiszterhez. Budapesti tudósítónk jelenti: Tekintettel a munkásszakszervezetek sűrű feloszlására, az összes szakszervezetek elhatározták, hogy ilyen körülmények között inkább önmaguk oszlatják fel a szervezeteket és titkos szervezeteket foglalkoztatni. Az összes szervezetek ma **Andrássy Gyula** gróf belügyminiszterhez memorandumot nyújtottak be, amelyben kifejtik, hogy az ő belügyministersége alatt 400 munkásszervezetet oszlattak fel és új szakszervezetek alapszabályait nem hagyták jóvá; ugyanezen idő alatt 300 munkaadó szervezet alapszabályát nyert jóváhagyás. Ezek az állapotok — mondják a memorandumban — a kisiparosokat százával teszik tönkre. Amíg a munkások gyűléseit sorra betiltják, addig a munkaadók a legteljesebb egyesülési és gyülekezési szabadságot élveznek. Nem könyörögnek, de egyenlő elbánást követelnek, különben a munkásoknak nem marad más hátra, mint kivándorolni az országból.

Számozott poharak a vendéglőkben. Szabadkáról jelentik: Az orvosok közt vetették föl az eszmét, hogy közegészségi szempontból igen hasznos lenne törvényhatósági szabályrendelet alkotásával elrendelni, hogy a vendéglőkben az italokat csak számozott poharakban lehessen kiszolgálni. Ennek az újításnak legfőbb előnye, hogy minden ivó megjegyyezheti magának a saját poharát s ellenőrizheti, hogy a pohár újabb megtöltésénél ne másnak a poharát tegyék eléje.

Vigyázat, lönek! Kolozsvárról írják: Nemrég a kolozsvári katonai fellegrvár közelében szerb katonai kémet fogtak el. Azóta a katonaság minden gyanus alakot szó nélkül célba vesz, ha a fellegrvár környékén feltűnik. Ezért **Hadady Endre dr. főkapitány** a következő figyelmeztető falragaszt készítette:

Hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, hogy idegeneknek feletté veszélyes — különösen éjjel — a fellegrvári katonai épületek közelében tartózkodni, illetve az épületeket megközelíteni, mert e helyi es. és kir. katonai állomás parancsnokság értesítése szerint, az őrség szigorú rendeletet kapott arra, hogy ily esetekben azonnal fegyvert használjon.

Kolozsvár, szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalától 1909. február hó.

Hadady Endre, főkapitány.

Itt említjük meg egyébként azt is, hogy tegnap 50,000 fegyver érkezett a Fellegrvárra (Gyulafehérvárról).

Adomány a vesztőhelyre. **Radványi Mihály** kilenc koronát gyűjtött az aradi vesztőhely megváltására. A pénzt kiadóhivatalunk rendeltetési helyére juttatja.

Szeged államsegélye. Szegedről jelentik: **Wekerle Sándor** miniszterelnök, mint pénzügyminiszter tudvalevőleg 2 millió koronát szánt a fogyasztási adók jövedelméből a vidéki városok segélyezésére. A pénzügyminiszter most érkezett leiratában értesítette Szeged városát, hogy a 2 millióból a kormány Szegednek 165,593 koronát bocsát rendelkezésére. A tanács ezt az összeget városrendezési célokra fordítja. Arad tanácsa még nem intézkedhetik, mert Aradra még nem érkezett híre annak, hogy a város is kap valamit a milliókból.

856 korona az agghonvédeknek. Az aradi 1848—49-iki honvédegyelet javára a Kossuth-asztaltársaság által kisorsolt dohányzó készlet jövedelméből pénztárunkba 852.40 kor. tőke, 4 kor. 10 fillér százalék beszolgáltatott. A sorsjegyek terjesztésével elfoglalt öreg honvédek napidijakban felvettek 147 korona 60 fillért. Egyesületünk úgy városunk közönségének, mint a Kossuth-asztaltársaságnak ezúton mond köszönetet. Arad, 1909. február 7-én. **Simay István** elnök, **May Soma** jegyző.

Köszönetnyilvánítás. A következő sorok közlésére kértek föl bennünket: **Holzeisen József** utján, a pécskai ifjuság által m. hó 13-án rendezett jótékony célú táncmulatság jövedelméből a dománi bányaszerencsétlenség által sújtott özvegyek és árvák közt való felosztás céljából 55 koronát vettünk, mely adományért az elszerencsétlenültek hátramaradottai nevében, hálás köszönetet mondunk. A szabadalmazott osztrák-magyar államvasuti társaság magyar bányái, hutái és uradalmainak bányafelügyelősege.

Betörő inas. **Beck József** cukorka kereskedő **Förroy-utca** 2. számú házban lévő üzletét ma déli egy órakor alkuleszal felnyitotta **Berecz János** festőinas, akit az átellenben lévő üvegkereskedés alkalmazottai vettek észre és érték tetten. Atadták a rendőrnek. **Berecz** vasárnap is betört az üzletbe s ekkor 12 korona pénzt vitt el onnan.

Hölgyek mosakodás után, urak borotválkozás után arcbőrük üdéntartása miatt használják **Kárpáti János** aradi gyógyszerész **Benzoe** tejcrémét. Árú 1 korona. 891

Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — **Vojtek és Weiszal**. 171

TÖRVÉNYKEZÉS.

Az üzletvezető büne.

Sikkasztás egy szövetkezetben.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 3

Bonyolult bűnügyet tárgyalt ma az aradi kir. törvényszék büntető tanácsa. A vádlott egy volt szövetkezeti üzletvezető, akit amiatt jelentett fel a szövetkezet, hogy a kezelésére bízott árukat és pénzt elsikkasztotta. Az ügy előzményei a következők:

Évekig állott mint üzletvezető a Seprős és Vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet alkalmazásában: **Popecz Traján**. A szövetkezetnél időnként vizsgálatot szoktak tartani és megállapítják a mérleget. Egész 1904. évig minden rendben volt. Az áru és pénztárkészletből nem hiányzott semmi. Egyszer csak az üzletvezető minden ok nélkül felmondott és kijelentette, hogy eltávozik a szövetkezeti alkalmaztatásából. Az üzlet átvételére egy bizottságot küldött ki a szövetkezet, amely pontos vizsgálat alapján megállapította, hogy az árukészletből 2692 kor. érték, a pénztárból pedig 628 korona hiányzik. **Popecz Traján** nem tudott ezekkel elszámolni.

Sikkasztás miatt emelt vádat ellene a kir. ügyészség az üzleti könyvek, valamint a tanuvalomások alapján, amelyekből kitűnik, hogy **Popecz**, akinek 900 korona évi javadalmazása volt, valószínűleg az elsikkasztott összegből

adott át édesatyjának kétezer koronát, *Deutsch Herman* tanu előtt pedig ezer koronás bankjegyet mutogatott. A vádirat szerint *Deutsch Rezső* tanu előtt a vádlott beismerte a sikkasztást és azt mondta, hogy a pénzből felesége nevére üzletet csinál.

A mai főtárgyaláson, amelyen a vádlott tagadta a sikkasztás elkövetését, nem került ítélethozatalra a sor, mert a bíróság az idő előrehaladottsága miatt a tárgyalás folytatását holtanra halasztotta el.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT-féle Emulsio után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembe-ötölő a javulás az általános egészséget illetően.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer vedlgyét — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni. 6001

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 3.

Amerika 1 el magasabb. Kínát, vételkedv korlátozt, 6 ezer métermázsra 5—10 fillérral magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.45—13.46	13.55—13.56
Tengeri májusra ...	7.39—7.40	7.44—7.45
Rozs áprilisra ...	10.30—10.31	10.35—10.36
Zab áprilisra ...	8.70—8.71	8.73—8.74
Buza 1909 októberre 11.11—11.13		11.25—11.26
Rozs októberre ...	9.95—9.96	9.43—9.44

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	624.50
Magyar hitelrészvény ...	729.25
Városi villamos vasúti részvény ...	260.—

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 3. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 139—140 fillérig; fiatal közép páronként 240—250 kilogrammig terjedő súlyban 139—140 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 40—142 fillérig.

Szertiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Szállítási szám: Február hó 28. napján volt készlet 20,005 darab, március 1. napján felhajtott 231 darab, március 1. napján elszállított 215 darab, március 2. napjára maradt készletben 20,111 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: élénkebb.

IDEGENEK ARADON.

— Március 3. —

Fehér Kereszt szálloda. Fischer Antal utazó Bécs. — Kempó Gyula főerdész Soborsin. — Strausz Ármin utazó Budapest. — Müller József mérnök Perjámos. — Löwinger Dezső vállalkozó Budapest. — Adler József utazó Budapest. — Gál János dr. ügyvéd Facset. — Martini Pál utazó Budapest. — Lakatos Mór mérnök Budapest. — Ács Jenő utazó Budapest. — Splet Ferenc dr. ügyvéd Budapest. — Kardos Ernő utazó Budapest. — Munk Gyula utazó Budapest. — Gál Lajos kereskedő Facset. — Batori Emilia postamesterő Seprős. — Lasznig Herman utazó Grác. — Grünhut Lajos utazó Grác.

Központi szálloda. Lang Pál utazó Berlin. — Tanti Antal utazó Bécs. — Hartenstein János

igazgató Budapest. — Kmetz Mihály utazó Szolnok. — Klein Lajos felügyelő Hatvan. — Pártos Sándor utazó Budapest. — Csapkovics György gazdatiszt Bácsfeketehegy. — Seiberger Antal építész Petrozsény. — Vass Sándor kereskedő Arad. — Reinhardt Emil utazó Budapest. — Mészáros Lajos utazó Budapest. — Reich Jenő bankigazgató Budapest. — Kald Frigyes utazó Győr.

Vas szálloda. Aradi Márton nyugalmazott vasúti főnök Szentanna. — Öment János bérlő Fiskut.

Pannonia szálloda. Vikol Gyula földbirtokos Drauc. — Laza István magánzó és neje M.-Pécska. — Iritz Henrik utazó Budapest. — Gedeon András osztályfőnök Budapest. — Meixan Döme ielkész Kurtics. — Tevény Sándor főerdész Pécska.

SARG-féle 60
KALODONT
Fillér
LEGJOBB FOG-CRÉM!
5993

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1909. évi március hó 4-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

Az ereszleány

Operette 3 felvonásban. Irta: B. Buchinder. Z. néjét szerzette: G. Jarnó. Fordította: Révész Ferenc. A verseket Országos Bertalan

S Z E M E L Y E K:

Illik József	Mártonfi R.	Reutern. ovag Szabó L.
Gróf Loeben	Pelgar S.	Földessy Faludy K.
Gróf Sternfeld	Ditrői Mór.	Lang. erdész Várnay Jenő.
Josefine	Kun Irén.	Krisztina Sz. Rontay B.
Othegraven	Benkőné.	Wal eri Péter Leövey Leo.
Gróf Koloniztki Kertész D.	Mi ka	Zalai Margit.

Kozdote este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909 március hó 4 én, csütörtök:

1. Medárd karácsonya. Életkép. — 2. Női sciförök. Bohózat. — 3. A gátör leánya. Dráma. — 4. A lappok földjén. Természet után. — 5. Por ment a szembe. Bohózat.

Tíz perc szünet.

6. A nefelejts legendája. Színes látványosság. — 7. Palermo és környeke Természet után. — 8. Annuska libája. Humoros. — 9. Gondolázás Velencében Természet után. — 10. Párbaj Richelieu dejében. Történeli drama.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Március 6, 7. és 8-án:

A fehérkeztvés ur

dráma. Irta: Georges Doquois. Szereplők: Goetillat és Desfontaines urak, az Odeon színház tagjai és Bresil kiaszony, a Vaudeville színház tagja.

NYILTTÉR.*

Hair regenerator

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt. korpaképződés megszűnik, ugyszintén a haj hullasa is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 361

Földes Kelemen

gyógyszerésznél

Boreladás

Világosi hegyi bor, Rizling, Bakator, Kadarka és Mustos fehér összeházasítva 32 kor. hektója, 50 literen felül kapható, nem kerti bor, sem homoki, csak tiszta negyi bor. Külön fajok magasabb árban kaphatók.

Benya Péter

bortermelő

713

Világoson.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó kerítések, épület vasalások, görredőnyök, aspellenszék, vas-ágyak, kerti székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint mind a szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szállítására vasakosarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközölteknek. 446

Nagy választék sűrített mintákból a legköltségtakaró nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Megérkeztek a tavaszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Ferry-utca sarok, gróf Nádasdy-palota.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legjobb és legdivatosabb kalapok, ingek, gallérok, kényes nyakkendők, keztük, zseb-kezdők, harisnyák, sétabotok és esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkáknál!

Divatújdonság francia és olasz

Illatszert különlegességekben.

Kamerli J. pécsi keztügyár főraktára.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Vidéki megrendelések azonnal eszközölteknek.

Telefon 410.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

Arad, Bathyány-utca 13. szám.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szives tudomására hozni, hogy ez évi termésből szőlőpótláshoz is alkalmas nagymennyiségű

— 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző —
ugyszintén több 100.000 darab kiváló szép

dusgyökerzetű szőlőoltvány körül mérsékelt áron eladásra.

Az oltványok és gyökeres vesszők aradi lakásomnál vannak raktárhoz, vagy így minden megrendelőnek módjában van az anyag kiváló, jó minőségéről meggyőződést szerezni. 885

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Winkler József,
Arad, Bathyány-utca 13.

Elismerő oklevél: Nyiregyháza Kiténtetve: Pécs, Temesvár.

„Lapidim“ tüzalágyítógyár részvénytársaság
Nagyberezna, Ungmegeye. —

Aradi iroda és főraktár: — **Spira Mórna!**
Andrássy-tér 3. szám.

Telefon szám: 680. sz. 471

„Lapidim“ segítségével apró használatra nélkül gyűjthetjük meg a tüzfűt; erre szolgál a legkisebb, tehát legolcsóbb tüzalágyító. Közvetlenül minden más gyűjtőanyag igénybe vétele nélkül lehet a szénalágyító „Lapidim“ mal, a kőszén és a kőszén (koks) meggyújtása. A kazán alágyítását, melyre eddig kőszénre kellett tüzfűt pazarolni, szintén a célszerű „Lapidim“ mal könnyelműen elvégeztük. Még fontosabb a megtakarítás a szénalágyító használatánál, minthogy ez a tüzfűt (nemcsak az aprót) teljesen nélkülözhetővé teszi egy alágyítás, még sem kerül 3-4 óránál többre. Számottevő gazdaságot képvisel az a megtakarítás is, melyet azáltal érünk el, hogy minden alágyítást egy darab „Lapidim“ mal eszközölünk. A fűvel való alágyításnál nem állott módunkban pontosan mérteket tartani és neha egész felesleges módon pazarolunk a mindinkább dráguló tüzfűt.

Kapható minden fűszer, vegyes, festék és vaskereskedésben.

Nagy és Kicsinybent raktár: Nagy Farkas, Kneffel - arány és fia, Pollák József és Welcz David üzletben. — Vízszelvényeknek megfelelő kedvezmény.

A híressé vált villanypörkölőn pörkölt

Palermópörköltkávét

Dürr Gusztáv

fűszerkereskedéséből.

Ezen kávé közkedveltsége folytán ma már minden háztartásban nem szabad, hogy hiányozzék, úgy fekete kávénak, mint tejes kávénak rendkívül szapora és kiadó. Illata és aromája páratlan, jobb kávé ennél nem létezik. $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ kilós eredeti blombázott csomagolásban kapható. Naponta friss pörkölt.

Friss készlet

mindenfélé sajtok, páczolt és marinírozott halak, szardiniákból, finom fűszer és csemegeárakban,

friss érkezésű déli gyümölcsök. Datolya, malaga, Smyrna füge, cukros és Sugatirozott gyümölcs, Csokoládé és Caramel, szalon fondant és foures bonbonok.

Különféle francia vegyesbonbonok díszes dobozokban a legolcsóbb kivittől a legfinomabb minőségig.

Eredeti angol és belöldi rumok, Cognac és likőrök. Friss gyümölcsök, Bordeauxi szilva és friss ananász. Teák eredeti Assann, imperial és király keverék, Pecco, Mandarin és Schuchon fajok.

Lerakata a Törley József és Társa-féle hírneves Talisman és Casino sec, Louis Francois Co.-féle, Transylvania, Vin-brut, Monopol jegyű hírneves pezsgőboroknak.

Idényben mindenféle vadak és leölt, tisztított szárnyasok legolcsóbb árakon. 185

Dürr Gusztáv csemege, fűszer és pezsgőbor üzlete

A városházzal szemben.

Városi és megyei telefon szám 118.

Cataniai vérbélű narancsok megérkeztek.

Elsőrendű üzlet e nembem.

— Tanuló gyakornok felvételük. —

Alpesi gyomorcsépppek

kiváló szer az emésztés elősegítésére és étvágy fokozására.

A fájdalmat csillapítja.

Egy üveg ára 1 kor. 40 fill.

Dr. Rozsnyay József

„ÉTPORA“

célszerű keverék az emésztés fokozására és a fölösleges gyomorsav lekötésére.

Egy doboz ára 70 fillér.

Kapható egyedül csak:

Rozsnyay Mátvás

gyógyszertárban

371

Arad, Szabadság-tér.

POROSZ KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46.

431

Telefon 46.

Hatásában

Felülmulhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Köhögés,

Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

ára 60 fillér, és

„Tussinál“ thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Kapható a készítőnél:

191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában

Arad, Andrássy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszerár, illatszertár és drogeriában.

APRO HIRDETÉSEK.**Elveszett lovagló pálya.**

Nevem bele van karczolva, megtalálónak 2 korona jutalom. Wolkenstein gróf, Révai-utca 18. 1030

Ügyvédi irodának

azonnal keresek az Andrássy-, vagy Szabadságtéren, vagy ezek közelében két szobát. Ajánlatokat ifj. Klein Mór könyvkereskedésébe kérek. 1031

Butorozott szoba

fürdőszoba használatl 15-étől kerestetik ármegjelöléssel. 1032

Katóságilag engedélyezett

kiállítás könyvek, papíráruk és írószerekben üzletelhelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

A Telek-utca 4. sz. ház

szabad kézből eladó. — Bővebbet ugyanott. 890

Egy sarokház üzlethelyiséggel

eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 916

Száraz öljfa pallók

és használt üres ládák eladók. — Altmann Ede cégnél, Wesselényi-utca 48. 943

Magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert eladó. Bővebbet Tökölly Imre (halász)-utca 45. 977

Szabadság-tér

és Hunyadi-utca sarkán jelenleg Färber Lajos és testvére által birt fűszer bolt helyiség 1910 május 1-től kiadó. Háztulajdonosné. 99

Házmeester (szerelő)

felvétetik Szabadság-tér 17. szám alatt. 1006

Foxterrier faj

szép példány hat hónapos kölkök kutya eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1000

Ház megvételre

4 szobás lakás, fürdőszoba és egyéb hozzátartozók, kert vagy parkirozott udvar és még egy vagy két kis lakással megvételre kerestetik, nem drágán. Ajánlatokat ármegjelöléssel a kiadóhivatalba. Fizetés azonnal. 1015

Állást keres

középkorú uriaszony jobb módu urnál házvezetőnőnek. Cim: „Ilona“ a kiadóban. 877

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb áron ugy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak kiegészítése és berendezése. Bonyilvántartási ívek. Irodai cikkek, nyomtatványok. Kerpel Izsó könyv-, papirkereskedése és kölcsönkönyvtára Aradon. 262

2000 □ ölnyi

háztelkek a belvárosban eladó. Cim a kiadóban. 1020

Gépirásban,

könyvelésben, önálló levelezésben és az össze-előforduló irodai teendőkben teljes jártassággal bíró kisasszony f. hó 15-ére, esetleg április 1-ére állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 1026

Eladó ház

Flórián-utca 7. számu. Bővebbet ugyanott. 513

Kiadó

május 1-re egy újonnan elkészült 5 méter széles utcai portáléval, 2 nagy kirakattal ellátott és átalakított üzlethelyiség Deák Ferenc-utca 39. szám alatt, értekezhetni ugyanott, vagy Angele Mátyás üzletében, Szabadság-tér 16. szám. 875

Tulzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárukat beszerzési áron aló kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

7091—1909.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszr eriumnak 2506/1909 szám alatt kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy az 1908. XLVII. t. c. 14 ik §-ában előirt bonyilvántartás vezetésének megkezdésére kitűzött határidő folyó évi június hó 1-ig meghoszabbított. Arad, 1909. évi március 1.

A városi tanács.

Legideálisabb szer az arcz és kéz bőrének ápolására az

„FIZOR“

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszárakban és egyéb áru üzletekben.

Főelárulító hely: 442

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyszár nagykereskedő araknál Aradon Kapható Hegedűs Gyula üzletében.

Égy öveg ára: 1 korona 20 fillér.

Kenderessy László

■ ■ asztalos mester ■ ■

Arad, Deák Ferenc-utca 33.

■ ■ II. udvar. ■ ■

Elvállal: Épület,

butor, portál, iroda

és boltberendezést

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan!
Örökké tart!

Tégla,

Cserép

legjobb minőségben állandóan raktáron

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementáru gyárában

Mikalakan.

Telefon 5—15.

Városi iroda: Erzsébet-körút 37., I. em.

Elsőrendű borkereskedésben és pezsgőgyárban

alkalmazást nyer 30 éves vasszorgalmu, ambiciós — nált, üzleti propagandában jártas —

perfect magyar-német levelező.

Állás pénzkezeléssel jár. Szakmabeli, könyvvitelben jártas, ajánlkozók előnyben részesülnek. Óvások kívánatos. Belépés május 1-én. 1034

Ajánlatok „Önálló munkaerő“ jelige alatt a kiadóba kéretnek.

Földes Kelemen

orvosi laboratóriuma

Vezető: Dr. Posgay István közkórházi főorvos, törvényszéki orvos.

Vizsgálat**Hugy.**

Részletes vegyi és gőrcsövi elemzés, a fehérje és cukor s minden hugyalkaltesz mennyiség meghatározását beleértve. Gümöbaciilus kimutatása. Daganatrészletek. Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészek gőrcsövi vizsgálata.

Bélsár.

Vegy és gőrcsövi vizsgálat veres, genyre, epefestékre, élősejtekre, daganatrészletek, bélsár.

Gyomortartalom és hányadék.

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyák, vér, stb. Gőrcsövi vizsgálat hányadék vegyi vizsgálata, mérgezes vagy eunek gyanuja esetén.

VÉR.

Vörös és fehér vértestecskek számának, a vörfesték tartalom meghatározása, vérlősejtek és bacteriumokra való vizsgálat.

Koros folyadék-gyülemek.

(exsudatum, transsudatum, cysták tartalma) vegyi és gőrcsövi vizsgálat.

Epe- és hugykőképződmények. minősleges vizsgálat.

Nemi szervek váladékai gonococcusra

Torok lepedék.

Vizsgálat diphteria bacillusra.

ONDÓ

vizsgálat ondó szállacskákra és prostat testecskekre.

Anyatej

vizsgálat gyermektáplálásra való képességre. 461

Korszövetani

vizsgálatok, daganatrészek.

A vizsgálandó anyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szivesen adunk utasítást válaszbélyeggel ellátott levelekre.